

Diagnoza
delimitacyjna

Gminny Program Rewitalizacji
Gminy Zwierzyn
na lata 2024-2030

Opracowanie:

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
Podstawa prawna	4
Charakterystyka gminy	5
2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego.....	6
Charakterystyka wyróżnionych obszarów porównawczych	7
Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	8
3. Diagnoza obszaru zdegradowanego	12
Wskaźniki społeczne	12
Wskaźniki gospodarcze.....	34
Wskaźniki środowiskowe	37
Wskaźniki przestrzenno-funkcjonalne	44
Wskaźniki techniczne.....	55
4. Podsumowanie	60
5. Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	66
6. Spis rysunków i tabeli.....	73
6.1 Rysunki.....	73
6.2 Tabele	74

1. Wprowadzenie

Do zadań własnych gminy należy przeprowadzenie procesu rewitalizacji i w tym celu opracowuje się dokument strategiczny jakim jest Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zwierzyn na lata 2024-2030 (GPR). Umożliwia on przeprowadzenie interwencji rozwojowej oraz zaplanowanie działań, które poprawią sytuację lokalnej społeczności. Co więcej, podjęcie skutecznych działań GPR, przyczyni się do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego.

Celem opracowania niniejszej diagnozy delimitacyjnej jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego (OZ) oraz obszaru rewitalizacji (OR) na terenie gminy Zwierzyn. Identyfikacja tych obszarów stanowi pierwszy etap opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, ponieważ tylko na wyznaczonym obszarze rewitalizacji może zostać wdrożony proces rewitalizacji. Diagnoza delimitacyjna to także rozpoznanie i zdiagnozowanie występujących na terenie gminy problemów o charakterze społecznym i pozaspołecznym (czyli gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym).

Należy pamiętać, że w myśl zapisów ustawy o rewitalizacji¹ proces rewitalizacji jest terytorialnie skoncentrowany. Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji determinuje silna koncentracja negatywnych zjawisk, ale również jego znaczenie dla rozwoju lokalnego. Podsumowują, proces rewitalizacji powinien stanowić przemyślaną oraz kompleksową interwencję na obszarze najbardziej tego wymagającym.

Podstawa prawna

Diagnoza delimitacyjna została opracowana na podstawie zapisów ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Definiuje ona pojęcia związane z rewitalizacją, które zostały użyte na potrzeby niniejszego dokumentu:

- **rewitalizacja** – „(...) proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”;
- **obszar zdegradowany** – „(...) obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”;

¹ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.)

- **obszar rewitalizacji** – „(...)obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”;
- **interesariusze rewitalizacji** – to „(...) w szczególności:
 - 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, stowarzyszenia budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28);
 - 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
 - 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
 - 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
 - 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
 - 6) organy władzy publicznej;
 - 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa”;

Ustawa o rewitalizacji definiuje także ograniczenia dotyczące powierzchni oraz liczby mieszkańców OR. Powierzchnia OR nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a także nie może być on zamieszkiwany przez więcej niż 30% ludności gminy.

Charakterystyka gminy

Gmina Zwierzyn zlokalizowana jest w północno-wschodniej części województwa lubuskiego oraz południowo zachodniej części powiatu strzelecko – drezdeneckiego. Zajmuje powierzchnię 100,13 km² oraz zamieszkuje ją 4 228 ludności. Gmina Zwierzyn to gmina wiejska z siedzibą administracyjną we wsi Zwierzyn. Składa się z 11 sołectw: Błotno, Brzezinka, Gościmiec, Górecko, Górki Noteckie, Przysieka-Górczyna, Rzekcin-Zagaje, Sarbiewo, Zwierzyn I-Sierosławice, Zwierzyn II, Żółwin. Południową granicę gminy wyznacza prawy brzeg Noteci, z kolei północną ciąg pagórków czołowo-morenowych Pojezierza Myśliborskiego, które należą do Pojezierza Pomorskiego. Na obszarze gminy znajduje się rezerwat przyrody Buki Zdroiskie chroniący fragment lasu bukowego, porastający zbocza wąwozu rzeki

Santoczna. Krajobraz Zwierzyna stanowią rozległe łąki, pastwiska i pola uprawne, poprzecinane licznymi kanałami i strumykami. Użytki rolne stanowią aż 73% powierzchni gminy, a użytki leśne 12%.

Zwierzyn położony jest przy drodze krajowej nr 156 łączącej Barlinek z Drezdenkiem przez Strzelce Krajeńskie. Biegnąca na południe droga wojewódzka nr 157 łączy Zwierzyn ze Skwierzyną i Goszczanowem. Jedyny most na Noteci znajduje się w Gościmcu. Północną część gminy przecina osiowo linia kolejowa Kostrzyn-Krzyż, zapewniająca dogodne połączenie z Poznaniem, Piłą oraz Szczecinem. Na terenie gminy funkcjonują trzy stacje kolejowe: w Górkach, Sarbiewie i Zwierzynie (Strzelce Krajeńskie Wschód). Wieś Zwierzyn (centrum gminy) znajduje się w odległości 25 km od Gorzowa Wielkopolskiego (I stolica województwa), 12 km od Strzelca Krajeńskiego (miasta powiatowego), 120 km od Zielonej Góry (II stolica województwa) oraz ok. 130 km od Poznania i Szczecina.

W Zwierzynie działają dwa większe zakłady: Kopalnia Kruszywa SKSM S.A oraz tartak Poldrew Sp. z o.o., którego początki sięgają roku 1890. Na terenie gminy znajdują się także obiekty zabytkowe, będące częścią linii fortyfikacyjnej: Niemiecki Wał Pomorski Linia Noteci.

2. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego opiera się na katalogu wskaźników, które charakteryzują sytuację w gminie w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej. W celu przeprowadzenia trafnej diagnozy delimitacyjnej posłużono się dwoma różnymi metodami: statystyczną i przestrzenną. Obie skupiają się na zgromadzeniu rzetelnych materiałów oraz danych statystycznych, które następnie podlegają analizie. Dane udostępniły: Urząd Gminy Zwierzyn, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie, Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Krajeńskich oraz Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Krajeńskich.

Metoda statystyczna polega na poddaniu danych statystycznych (zastanych) przetworzeniu na potrzeby opracowania diagnozy. Natomiast metoda przestrzenna prezentuje zanalizowane dane w odniesieniu do przyjętych obszarów porównawczych i przedstawienie ich w formie graficznej.

Etapy przeprowadzania diagnozy delimitacyjnej:

1. Podział obszaru gminy Zwierzyn na jednostki porównawcze.
2. Wybór kryteriów (zmiennych) przedstawiających sytuację gminy.
3. Analiza wskaźnikowa w jednostkach porównawczych w sferze społecznej.
4. Wyodrębnienie obszarów o szczególnym nasileniu problemów społecznych.
5. Opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.

6. Analiza czynników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych w sferze pozaspółecznej;
7. Wyodrębnienie obszarów porównawczych o najwyższym stopniu zdegradowania w sferze społecznej i pozaspółecznej.
8. Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni oraz ludności.

Charakterystyka wyróżnionych obszarów porównawczych

W celu skutecznego podziału gminy na obszary porównawcze wykorzystano jednostki pomocnicze gminy, a mianowicie sołectwa. Następnie w ich obrębach przeprowadzono analizę porównawczą, która umożliwiła wyłonienie spośród nich obszaru zdegradowanego. Obszar ten znajduje się w trudnej sytuacji ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych i pozaspółecznych. Wyodrębnione obszary porównawcze wraz z uwzględnieniem ich powierzchni oraz liczby mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

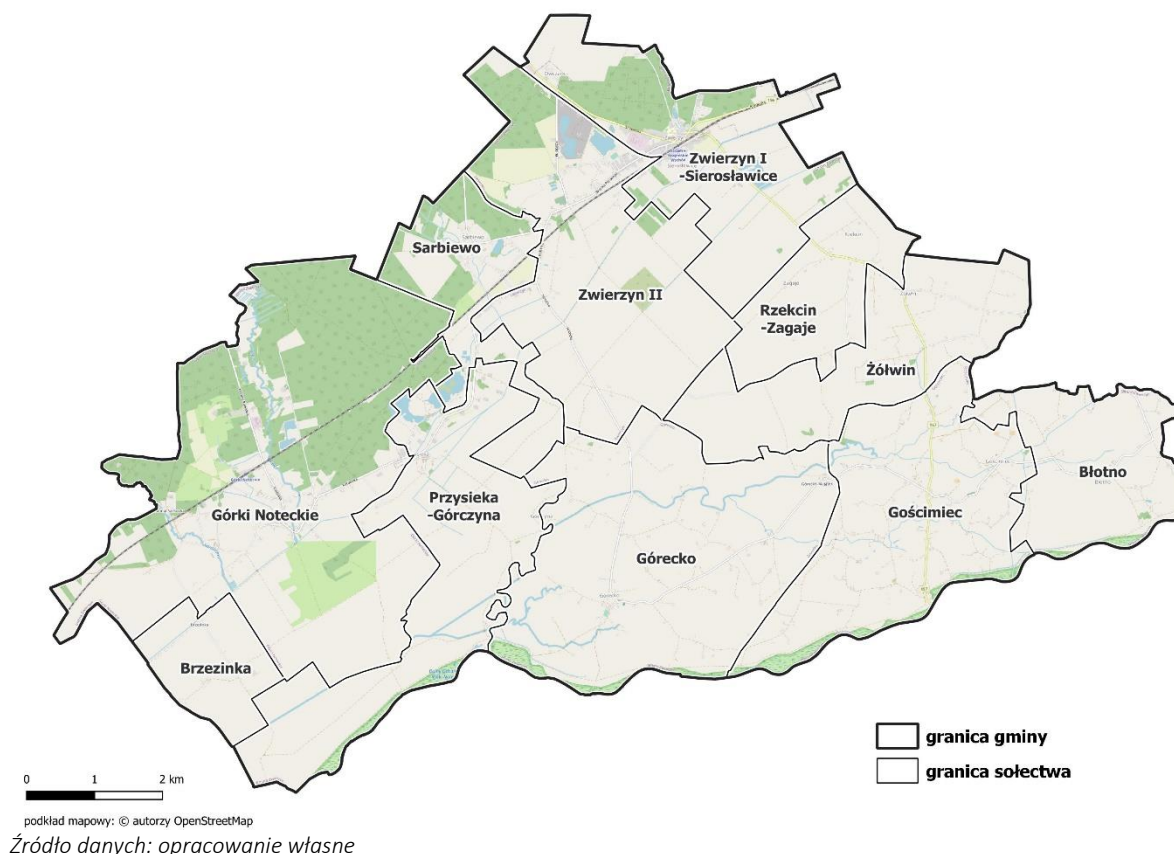
Tabela 1. Zestawienie obszarów porównawczych

Obszar nr	Nazwa obszaru	Powierzchnia [km ²]	Udział % powierzchni	Liczba ludności	Udział % ludności
1.	Błotno	5,46	5,5%	119	2,8%
2.	Brzezinka	2,74	2,7%	86	2,0%
3.	Gościmiec	9,96	9,9%	441	10,4%
4.	Górecko	14,17	14,2%	398	9,4%
5.	Górki Noteckie	21,04	21,0%	953	22,5%
6.	Przysieka - Górczyna	9,87	9,9%	170	4,0%
7.	Rzekcin - Zagaje	4,09	4,1%	141	3,3%
8.	Sarbiewo	4,89	4,9%	270	6,4%
9.	Zwierzyn I - Sierosławice	8,82	8,8%	666	15,8%
10.	Zwierzyn II	12,06	12,0%	789	18,7%
11.	Żółwin	7,03	7,0%	195	4,6%
Gmina		100,13	100,0%	4 228	100,0%

Źródło danych: opracowanie własne

Warto zwrócić uwagę na parametry charakteryzujące wybrane obszary porównawcze, które wpływają na wartość zmiennych. Jednostką o największej powierzchni są Górki Noteckie, a najmniejszej – Brzezinka. Górki Noteckie są również obszarem z najliczniejszą populacją, a Brzezinka z najmniej liczną. Poniższy rysunek w graficzny sposób prezentuje podział gminy.

Rysunek 1. Podział gminy na obszary porównawcze

Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Zgodnie z art. 4 ustawy o rewitalizacji „w celu opracowania diagnoz służących [...] wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji [...] wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań”.

W celu przeprowadzenia rzetelnej analizy obszarów porównawczych konieczny jest właściwy zbiór wskaźników, które w odpowiedni sposób je różnicuje. Katalog zmiennych umożliwia wyodrębnienie obszarów gminy Zwierzyn, w których koncentracja oraz natężenie negatywnych zjawisk są najwyższe, co z kolei wskazuje na występowanie w nich stanu kryzysowego.

Poniżej przedstawiono katalog 25 zmiennych w podziale na 5 sfer. W tabeli znajduje się także opis metodologiczny, źródło danych oraz wskazanie, czy dana zmienna to stymulanta czy i destymulanta – w zależności od tego, czy wysoka wartość wskaźnika świadczy o rozwoju czy też o występowaniu zjawiska kryzysowego.

Tabela 2. Katalog wskaźników – kryteria delimitacji

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	STYMULANTA/ DESTYMULANTA
SFERA SPOŁECZNA	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający aspekt demograficzny. Zmienna obliczona jako różnica między liczbą urodzeń i zgonów na danym obszarze, podawany w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący różnicę między zameldowaniami a wymeldowaniami ludności z danego obszaru, w określonym czasie. Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na tysiąc mieszkańców obszaru. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Obciążenie demograficzne	Wskaźnik wyrażony jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (wiek 0-17 lat oraz 60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn) do liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-59 lat w przypadku kobiet i 18-64 lata w przypadku mężczyzn). Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy, dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Krajeńskich	Destymulanta
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa liczę osób pozostających w rejestrze PUP przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Krajeńskich	Destymulanta
	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego, odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Krajeńskich	Destymulanta
	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.	Destymulanta

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	STYMULANTA/ DESTYMULANTA
		Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zwierzyn	
	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej, udzielanej lokalnej społeczności. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń z pomocy społecznej na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zwierzyn	Destymulanta
	Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom z niepełnosprawnością. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń z tytułu niepełnosprawności na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zwierzyn	Destymulanta
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji pozarządowych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący życia publicznego i kulturalnego opisujący liczbę osób zapisanych do bibliotek w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
SFERA GOSPODARCZA	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta
	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający rozwój lokalnej gospodarki, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem różnicy nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych a wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta
SFERA ŚRODOWISKOWA	Ilość wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi. Jego wartość wyliczono na podstawie masy wyrobów azbestowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej jednostki porównawczej. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Destymulanta
	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Wskaźnik opisujący, jaki odsetek budynków w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	Destymulanta

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	STYMULANTA/ DESTYMULANTA
	Średnie roczne stężenie PM2.5	Wskaźnik obliczono na podstawie mapy rozkładu przestrzennego średniego rocznego stężenia PM2,5 [µg/m ³]. Mapa wykonana została w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy oraz metodę obiektywnego szacowania. Źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/	Destymulanta
	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Wskaźnik przedstawia udział gospodarstw, w których źródłem jest paliwo stałe, a dokładniej odsetek tych punktów, wskazanych w ewidencji, których źródłem ogrzewania jest paliwo stałe. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Destymulanta
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostępność do punktów usług publicznych (apteki, banki, biblioteki, instytucje kultury, poczta, świetlice, urzędy)	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na tysiąc mieszkańców (w znaczeniu organizacyjnym). Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni rekreacyjnych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów rekreacyjnych. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Stymulanta
	Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik pokazuje dostępność infrastruktury przystankowej w poszczególnych obszarach. Wyrażony jest on jako liczba przystanków w danym obszarze do jego powierzchni. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	Stymulanta
	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający dostępność do opieki zdrowotnej na danym obszarze porównawczym. Wyrażony liczbą punktów opieki przypadającym na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta
	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną wegetację. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	Stymulanta
	SFERA TECHNICZNA	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Wskaźnik odnoszący się do liczby zabytków oraz pomników przyrody na danym obszarze. Zmienna wyrażona jako średnia liczba takich obiektów w przeliczeniu na km ² . Duża liczba takich obiektów stwarza konieczność podejmowania prac konserwatorskich oraz wymaga nakładów finansowych potrzebnych do zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn
Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji		Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej. Wskaźnik wyrażony jako wartość	Destymulanta

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	STYMULANTA/ DESTYMULANTA
		procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	
	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Zwierzyn	Destymulanta

Źródło danych: opracowanie własne

W następujących rozdziałach diagnozy delimitacyjnej została zaprezentowana analiza powyższych zmiennych w formie szczegółowych opisów, tabeli oraz w formie graficznej.

3. Diagnoza obszaru zdegradowanego

Wskaźniki społeczne

Kluczową sferą w kontekście wyznaczenia obszaru rewitalizacji jest sfera społeczna. Wynika to z faktu, iż celem działań rewitalizacyjnych jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej. Dlatego wybrane w tej sferze zmienne muszą jasno i w sposób przejrzysty obrazować problemy i poziom ich występowania w obszarach porównawczych. Tylko dzięki dobrze dobranym wskaźnikom możliwe jest wyłonienie obszaru, który charakteryzuje się kryzysem, najwyższą koncentracją i natężeniem negatywnych zjawisk społecznych.

Przyrost naturalny został zbadany jako pierwsza zmienna obliczona ze stosunku liczby urodzeń do liczby zgonów w gminie. Następnie wskaźnik przeliczono na tysiąc mieszkańców.

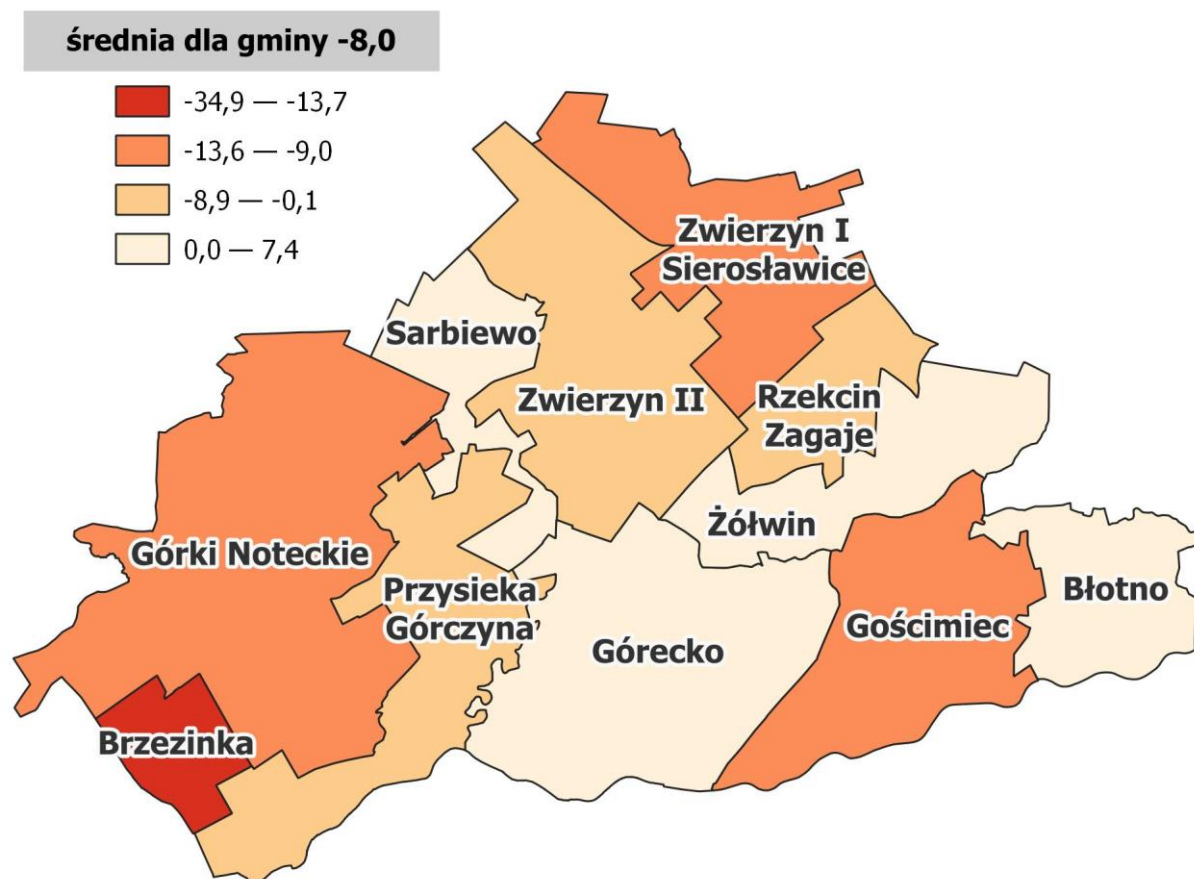
Tabela 3. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Liczba mieszkańców	<u>Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	1	1	0	119	<u>0,0</u>
2.	Brzezinka	0	3	-3	86	<u>-34,9</u>
3.	Gościmiec	3	9	-6	441	<u>-13,6</u>
4.	Górecko	6	5	1	398	<u>2,5</u>
5.	Górki Noteckie	7	20	-13	953	<u>-13,6</u>
6.	Przysieka - Górczyna	0	1	-1	170	<u>-5,9</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	0	1	-1	141	<u>-7,1</u>
8.	Sarbiewo	4	2	2	270	<u>7,4</u>
9.	Zwierzyn I	3	9	-6	666	<u>-9,0</u>
10.	Zwierzyn II	4	11	-7	789	<u>-8,9</u>
11.	Żółwin	2	2	0	195	<u>0,0</u>
GMINA		30	64	-34	4 228	<u>-8,0</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Dla gminy Zwierzyn zmienna przyjęła wartość ujemną (-8,0), co wynika z przeważającej liczby zgonów nad liczbą urodzeń (-34). Wartość przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców była najniższa dla obszaru Brzezinka (-34,9). Oprócz tego niekorzystną sytuację zaobserwowano w obszarach Gościmiec oraz Górki Noteckie, gdzie wskaźnik przyjął wartość -13,6. Natomiast największy potencjał demograficzny wskazano w obszarze Sarbiewo, gdzie wartość dodatnia była najwyższa (7,4).

Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

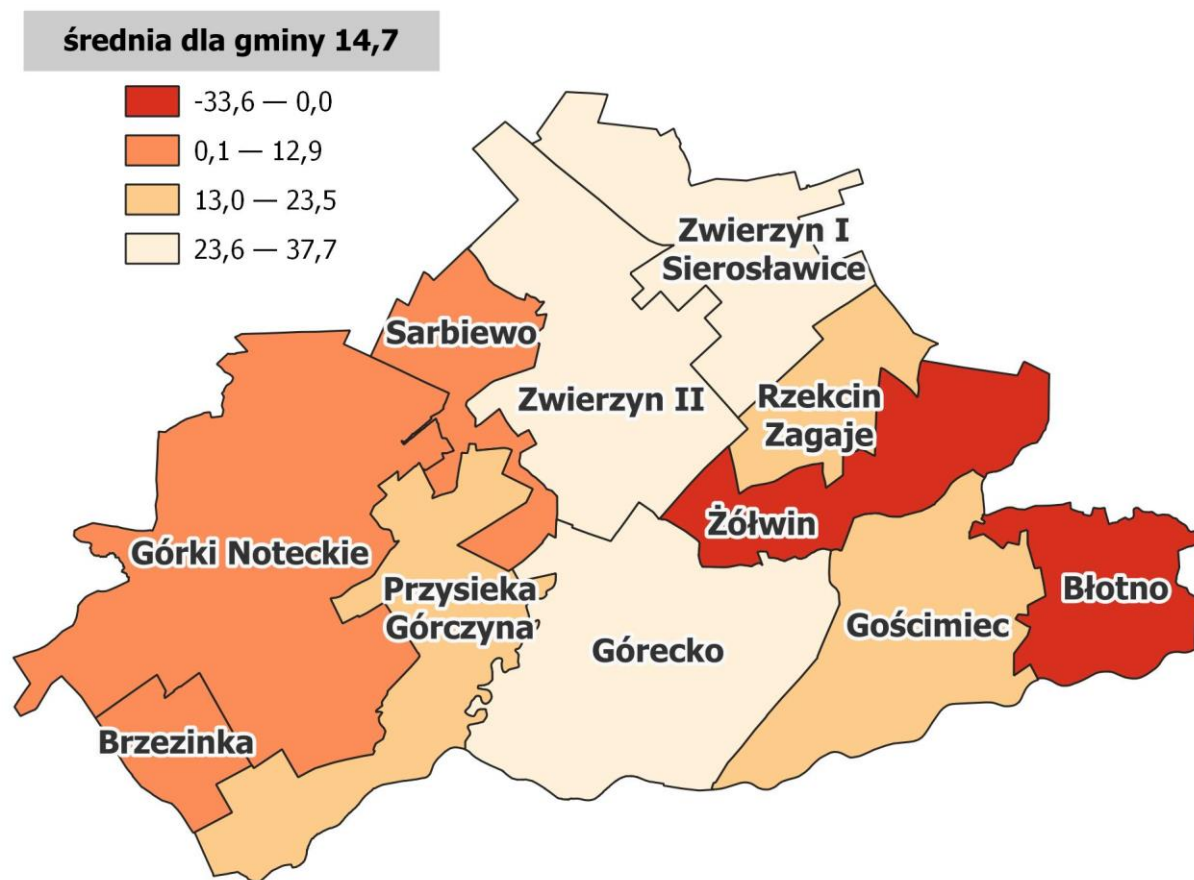
Następna analizowana zmienna pokazuje potencjał osiedleńczy, ale i depopulację w poszczególnych obszarach porównawczych gminy. Na zjawisko depopulacji wskazuje ujemna wartość wskaźnika salda migracji, a co za tym idzie, przeważająca liczba osób wymeldowanych nad zameldowanymi. Saldo migracji na tysiąc mieszkańców dla gminy Zwierzyn wynosi 14,7, co dowodzi pozytywnej sytuacji w ruchu migracyjnym mieszkańców. Dziewięć z jedenastu obszarów porównawczych ma wartość dodatnią. Najwyższą wartość zaobserwowano w jednostce Zwierzyn II (30,4), a najniższą w jednostce Błotno (-33,6).

Tabela 4. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Zamel-dowania	Wymel-dowania	Saldo migracji	Liczba mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
1.	Błotno	2	6	-4	119	<u>-33,6</u>
2.	Brzezinka	7	6	1	86	<u>11,6</u>
3.	Gościmiec	28	21	7	441	<u>15,9</u>
4.	Górecko	24	9	15	398	<u>37,7</u>
5.	Górki Noteckie	33	33	0	953	<u>0,0</u>
6.	Przysieka - Górczyna	4	0	4	170	<u>23,5</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	8	6	2	141	<u>14,2</u>
8.	Sarbiewo	13	12	1	270	<u>3,7</u>
9.	Zwierzyn I	34	18	16	666	<u>24,0</u>
10.	Zwierzyn II	46	22	24	789	<u>30,4</u>
11.	Żółwin	4	8	-4	195	<u>-20,5</u>
GMINA		203	141	62	4 228	<u>14,7</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Rysunek 3. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Sytuację demograficzną gminy Zwierzyn przedstawia także analiza poziomu obciążenia demograficznego. Jest ona obliczana ze stosunku liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. W Polsce przyjęto za wiek nieprodukcyjny osoby w wieku przedprodukcyjnym (0 do 17 lat) oraz poprodukcyjnym (więcej niż 60 dla kobiet oraz więcej niż 65 dla mężczyzn). Analogicznie, wiek produkcyjny to 18 do 59 lub 64 lat. Analizując powyższe grupy wiekowe należy pamiętać, że gdy osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią większość, można mówić o zjawisku starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to jest powodem nasilania się występowania problemów z tym związanych, jak np. zmniejszenie zasobu siły roboczej czy wzrost kosztów przeznaczanych na opiekę zdrowotną.

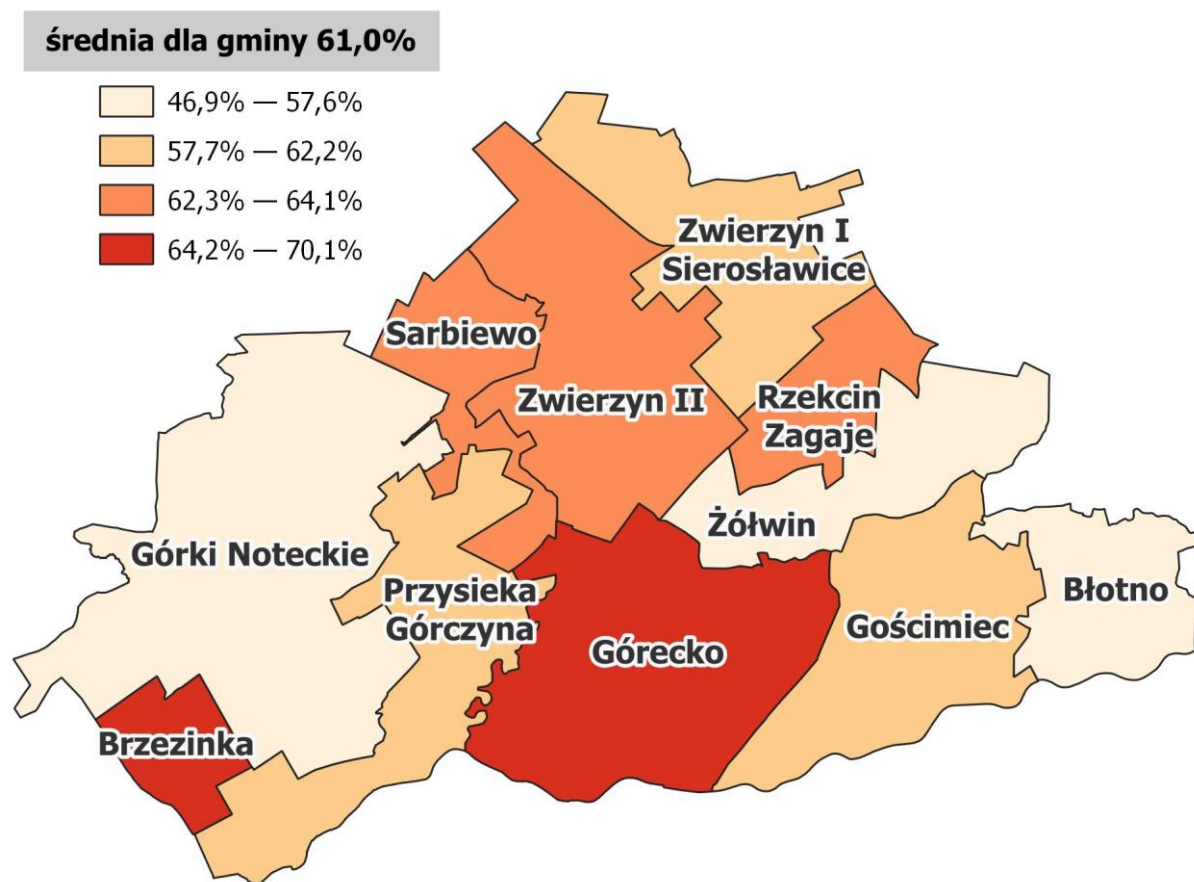
Tabela 5. Obciążenie demograficzne

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Obciążenie demograficzne
1.	Błotno	38	81	46,9%
2.	Brzezinka	35	51	68,6%
3.	Gościmiec	168	273	61,5%
4.	Górecko	164	234	70,1%
5.	Górki Noteckie	341	612	55,7%
6.	Przysieka - Górczyna	64	108	59,3%
7.	Rzekcin - Zagaje	55	86	64,0%
8.	Sarbiewo	116	181	64,1%
9.	Zwierzyn I	247	397	62,2%
10.	Zwierzyn II	304	478	63,6%
11.	Żółwin	70	125	56,0%
GMINA		1 602	2 626	61,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Gminę Zwierzyn zamieszkuje 1602 osoby w wieku nieprodukcyjnym, a obciążenie demograficzne występuje na poziomie 61%. Najkorzystniejszą sytuację oraz najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w obszarze Błotno (46,9%). Natomiast odwrotną sytuację zaobserwowano w jednostce Górecko (70,1%). Tylko cztery obszary z jedenastu uzyskały wartość niższą od średniej gminy.

Rysunek 4. Obciążenie demograficzne

Źródło: opracowanie własne

Następna zmienna ocenia poziom bezrobocia, które ma wpływ na sytuację materialną rodzin zamieszkujących gminę Zwierzyn, a to z kolei może prowadzić do niepożądanych skutków społecznych. Liczba bezrobotnych w gminie wyniosła 92 osoby, co stanowi tylko 2,2% mieszkańców.

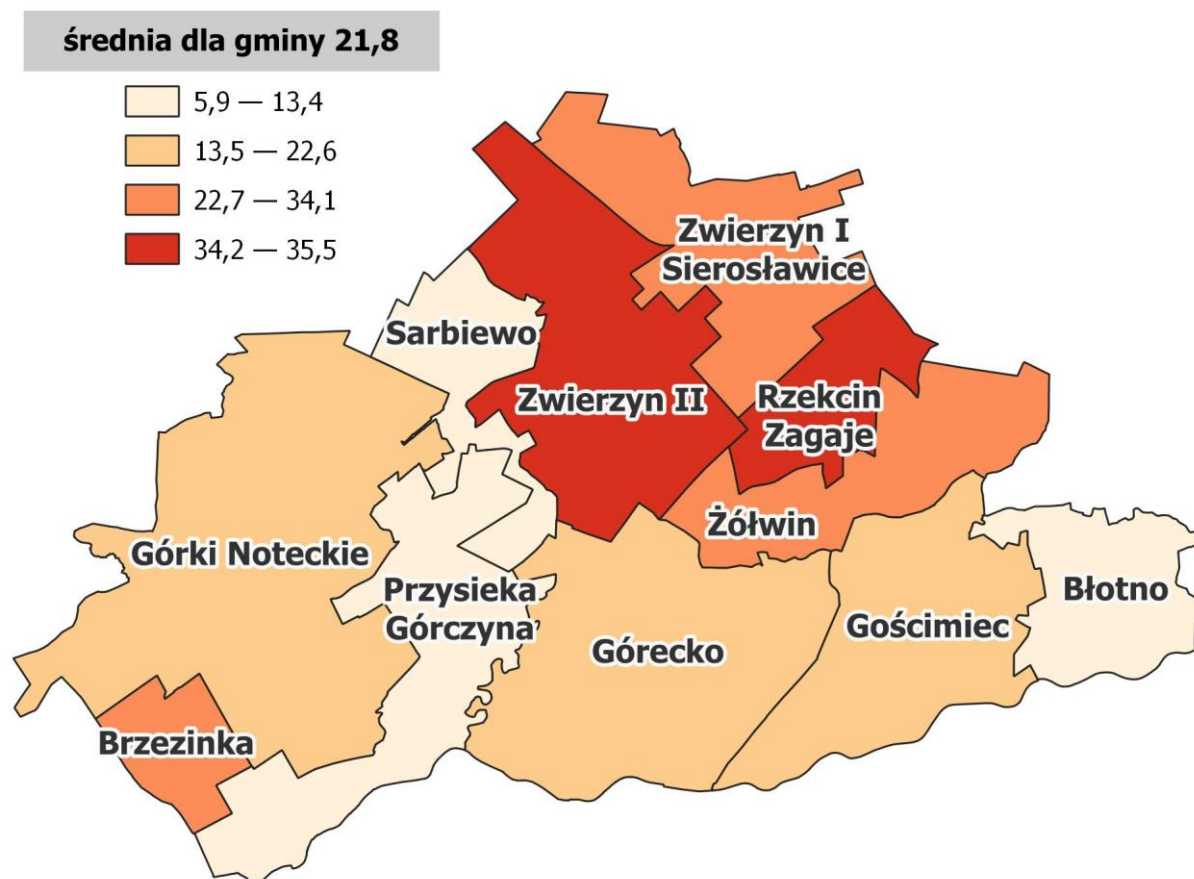
Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych ogółem	<u>Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	119	1	<u>8,4</u>
2.	Brzezinka	86	2	<u>23,3</u>
3.	Gościmiec	441	8	<u>18,1</u>
4.	Górecko	398	9	<u>22,6</u>
5.	Górki Noteckie	953	15	<u>15,7</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	1	<u>5,9</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	5	<u>35,5</u>
8.	Sarbiewo	270	3	<u>11,1</u>
9.	Zwierzyn I	666	16	<u>24,0</u>
10.	Zwierzyn II	789	27	<u>34,2</u>
11.	Żółwin	195	5	<u>25,6</u>
GMINA		4 228	92	<u>21,8</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelcach Krajeńskich

W przeliczeniu na tysiąc mieszkańców wskaźnik bezrobotnych wyniósł dla gminy 21,8. Niekorzystna sytuacja charakteryzuje obszary Rzekcin – Zagaje (35,5) oraz Zwierzyn II (34,2), gdzie na tysiąc mieszkańców ponad 30 było bez pracy. Jednostki, dla których zmienna przyjęła najmniejszą wartość to Błotno (8,4) oraz Przysieka – Górczyna (5,9), w których tylko jedna osoba pozostawała bez pracy.

Rysunek 5. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Następna zmienna obrazuje zjawisko bezrobocia w kontekście analizy liczby osób długotrwale bezrobotnych. Według definicji GUS są to „osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy”². Liczba osób długotrwale bezrobotnych może wskazywać na brak atrakcyjnych miejsc pracy w gminie, ale również może wiązać się z niechęcią tych osób do podjęcia nowej pracy lub innymi czynnikami, które im to uniemożliwiają.

²<https://stat.gov.pl/metainformacje/sloownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/2389,pojecie.html>

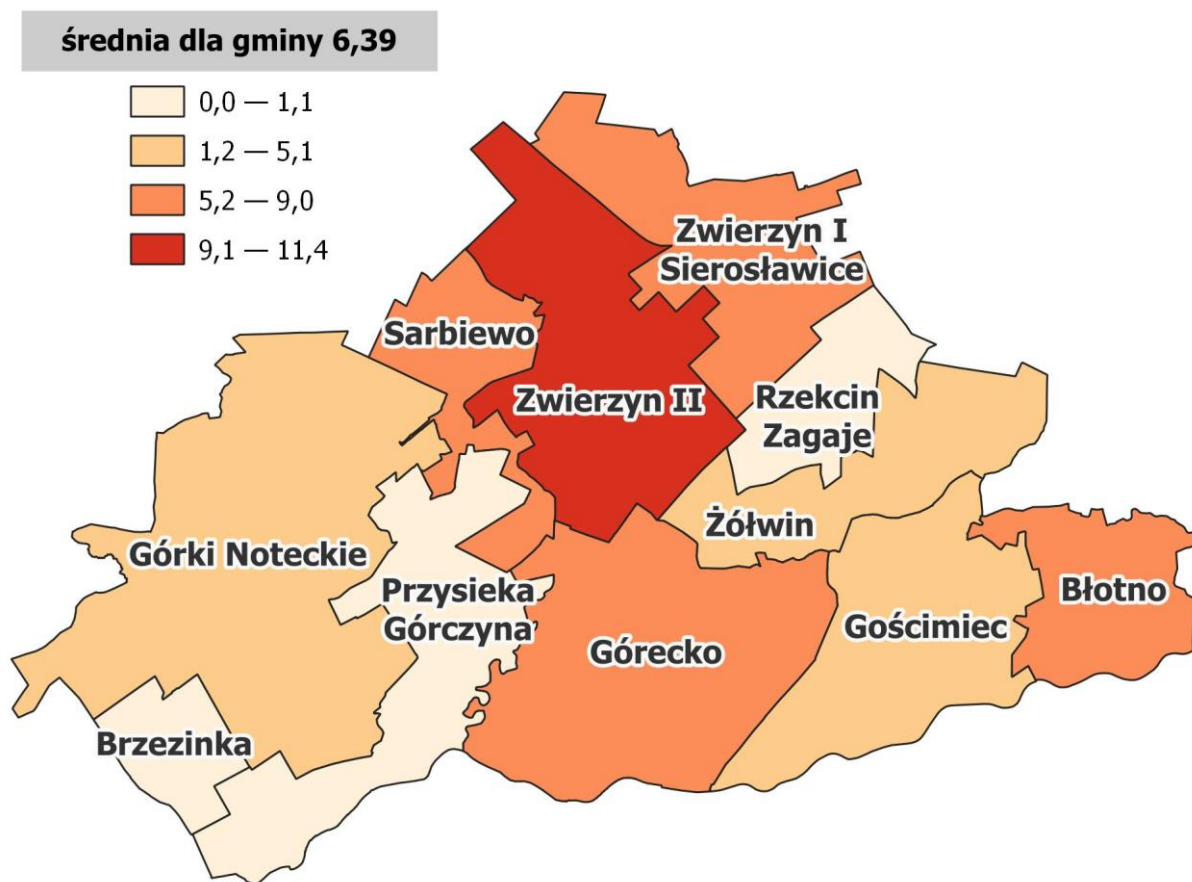
Tabela 7. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych ogółem	<u>Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	119	1	<u>8,4</u>
2.	Brzezinka	86	0	<u>0,0</u>
3.	Gościmiec	441	1	<u>2,3</u>
4.	Górecko	398	3	<u>7,5</u>
5.	Górki Noteckie	953	4	<u>4,2</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	0	<u>0,0</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	0	<u>0,0</u>
8.	Sarbiewo	270	2	<u>7,4</u>
9.	Zwierzyn I	666	6	<u>9,0</u>
10.	Zwierzyn II	789	9	<u>11,4</u>
11.	Żółwin	195	1	<u>5,1</u>
GMINA		4 228	27	<u>6,4</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelcach Krajeńskich

W przeliczeniu na tysiąc mieszkańców wskaźnik liczby długotrwale bezrobotnych wyniósł dla gminy Zwierzyn 6,4. Połowa obszarów porównawczych uzyskała wartość niższą niż gmina i są wśród nich jednostki z zerową liczbą osób długotrwale bezrobotnych. Do takich obszarów należy: Brzezinka (0,0), Przysieka – Górczyna (0,0), Rzekcin – Zagaje (0,0) oraz Gościmiec (2,3), Górki Noteckie (4,2) i Żółwin (5,1). Natomiast najgorszą sytuację odnotowano w jednostce Zwierzyn II (11,4).

Rysunek 6. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

W ramach sfery społecznej przeanalizowano poziom bezpieczeństwa w gminie za pomocą liczby zdarzeń drogowych. Zdarzenie drogowe to „wypadek drogowy lub kolizja drogowa, zaistniała lub mająca początek na drodze publicznej, w strefie ruchu lub w strefie zamieszkania, w związku z ruchem przynajmniej jednego pojazdu”³.

³Zgodnie z Zarządzeniem nr 31 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 października 2015 r. w sprawie metod i form prowadzenia przez Policję statystyki zdarzeń drogowych oraz Zarządzeniem nr 40 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 grudnia 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie metod i form prowadzenia przez Policję statystyki zdarzeń drogowych

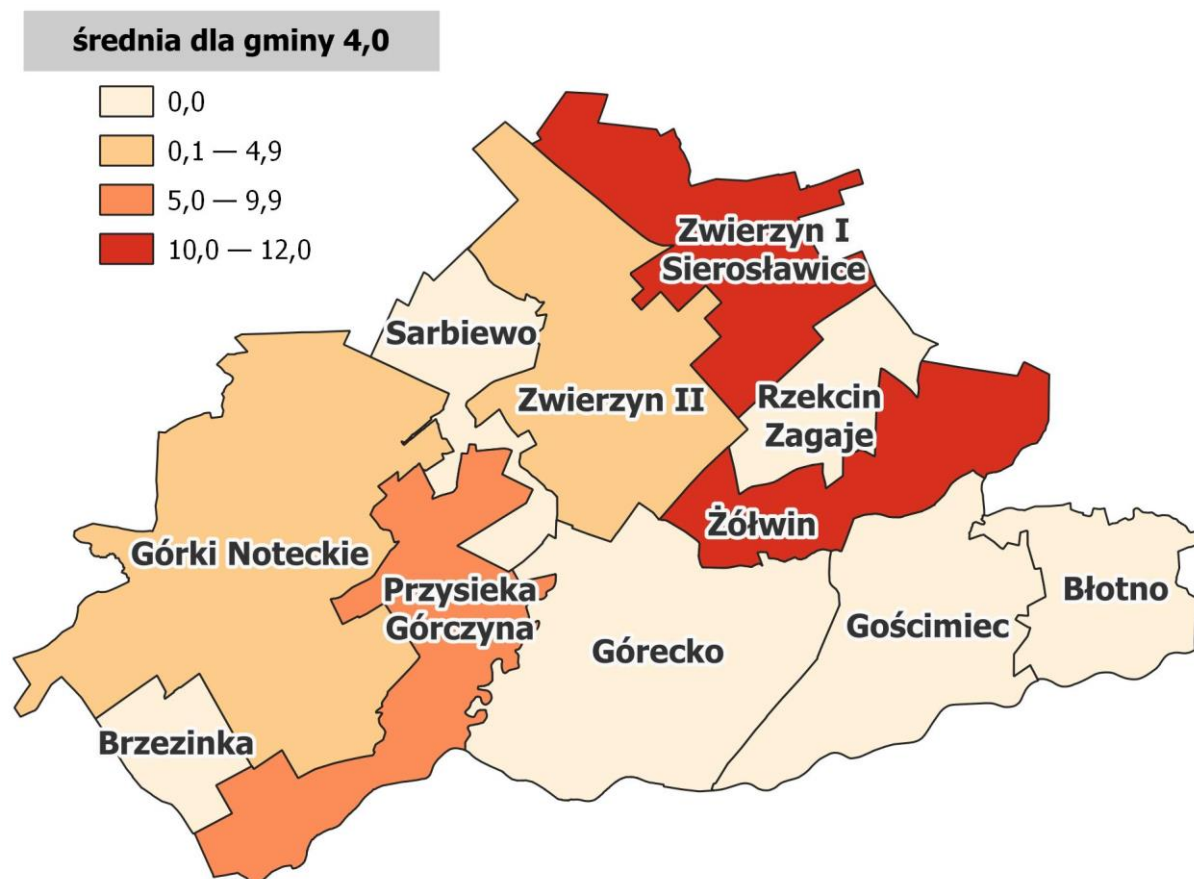
Tabela 8. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych	<u>Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	119	0	<u>0,0</u>
2.	Brzezinka	86	0	<u>0,0</u>
3.	Gościmiec	441	0	<u>0,0</u>
4.	Górecko	398	0	<u>0,0</u>
5.	Górki Noteckie	953	3	<u>3,1</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	1	<u>5,9</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	0	<u>0,0</u>
8.	Sarbiewo	270	0	<u>0,0</u>
9.	Zwierzyn I	666	8	<u>12,0</u>
10.	Zwierzyn II	789	3	<u>3,8</u>
11.	Żółwin	195	2	<u>10,3</u>
GMINA		4 228	17	<u>4,0</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Strzelcach Krajeńskich

W gminie Zwierzyn odnotowano łącznie 17 zdarzeń drogowych, z czego 8 z nich miało miejsce na terenie obszaru Zwierzyn I. Dla tej jednostki wskaźnik uzyskał wartość najwyższą po przeliczeniu na tysiąc mieszkańców – 12,0. Na połowie obszarów nie doszło do żadnego zdarzenia drogowego (Błotno, Brzezinka, Gościmiec, Górecko, Rzekcin – Zagaje oraz Sarbiewo), a w kolejnych dwóch zmienna nie przekroczyła średniej gminy (Górki Noteckie oraz Zwierzyn II).

Rysunek 7. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy gminy, którzy borykają się z problemami społecznymi i znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, są najważniejszymi interesariuszami procesu rewitalizacji. Dlatego następane analizowane zmienne dotyczą usług publicznych związanych z pomocą społeczną. Jednostką odpowiedzialną za realizację działań prospołecznych na terenie gminy Zwierzyn jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie. Dostarcza on odpowiednich usług i wsparcia społecznego, które są niezbędne dla poprawy warunków życia mieszkańców gminy i łagodzenia problemów społecznych.

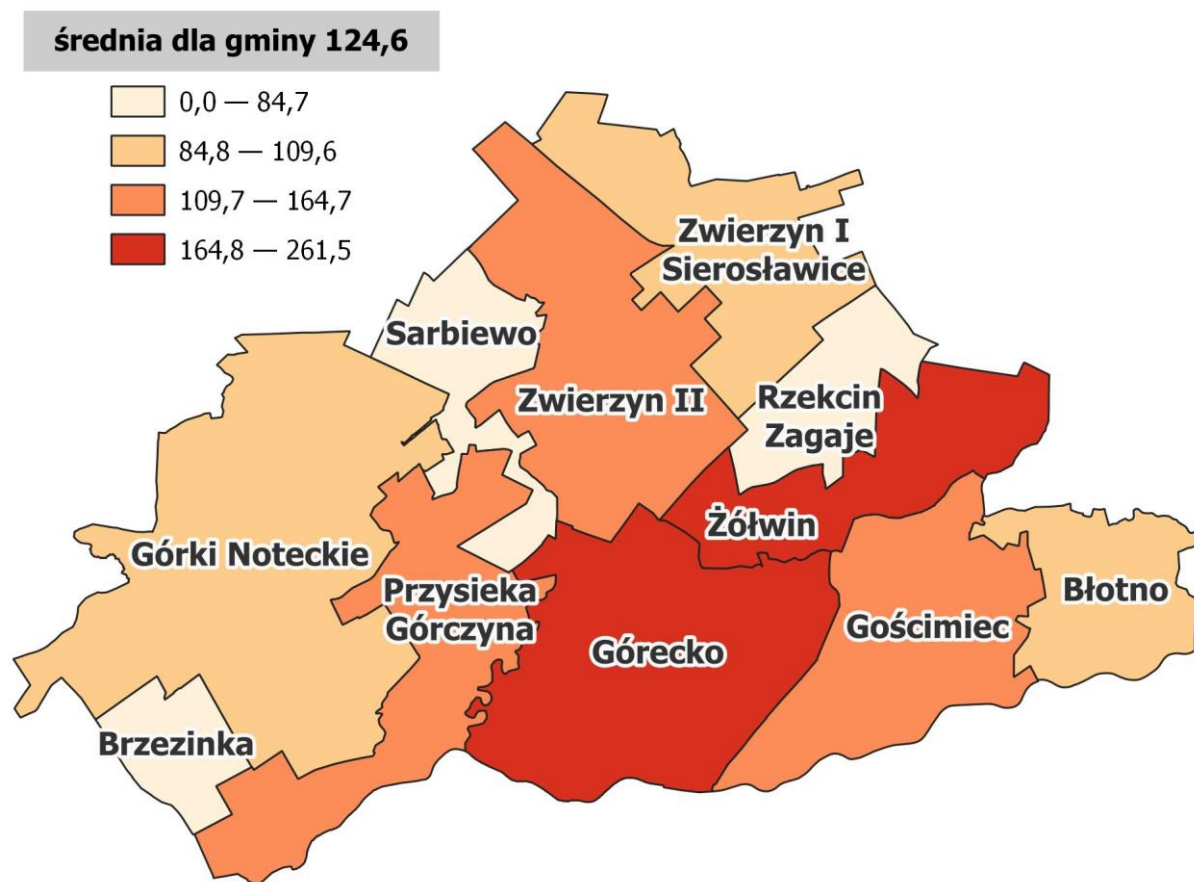
Tabela 9. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
1.	Błotno	119	12	<u>100,8</u>
2.	Brzezinka	86	5	<u>58,1</u>
3.	Gościmiec	441	71	<u>161,0</u>
4.	Górecko	398	70	<u>175,9</u>
5.	Górki Noteckie	953	94	<u>98,6</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	28	<u>164,7</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	10	<u>70,9</u>
8.	Sarbiewo	270	0	<u>0,0</u>
9.	Zwierzyn I	666	73	<u>109,6</u>
10.	Zwierzyn II	789	113	<u>143,2</u>
11.	Żółwin	195	51	<u>261,5</u>
GMINA		4 228	527	<u>124,6</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie

W 2022 r. z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie skorzystało 527 mieszkańców gminy Zwierzyn. Wskaźnik tej liczby w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców wyniósł 124,6. W przypadku sześciu obszarów wartość zmiennej jest niższa niż dla gminy, z jednostką Sarbiewo mającą najkorzystniejszy wynik (0,0). Najmniej korzystna sytuacja dotyczy obszaru Żółwin (261,5).

Rysunek 8. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

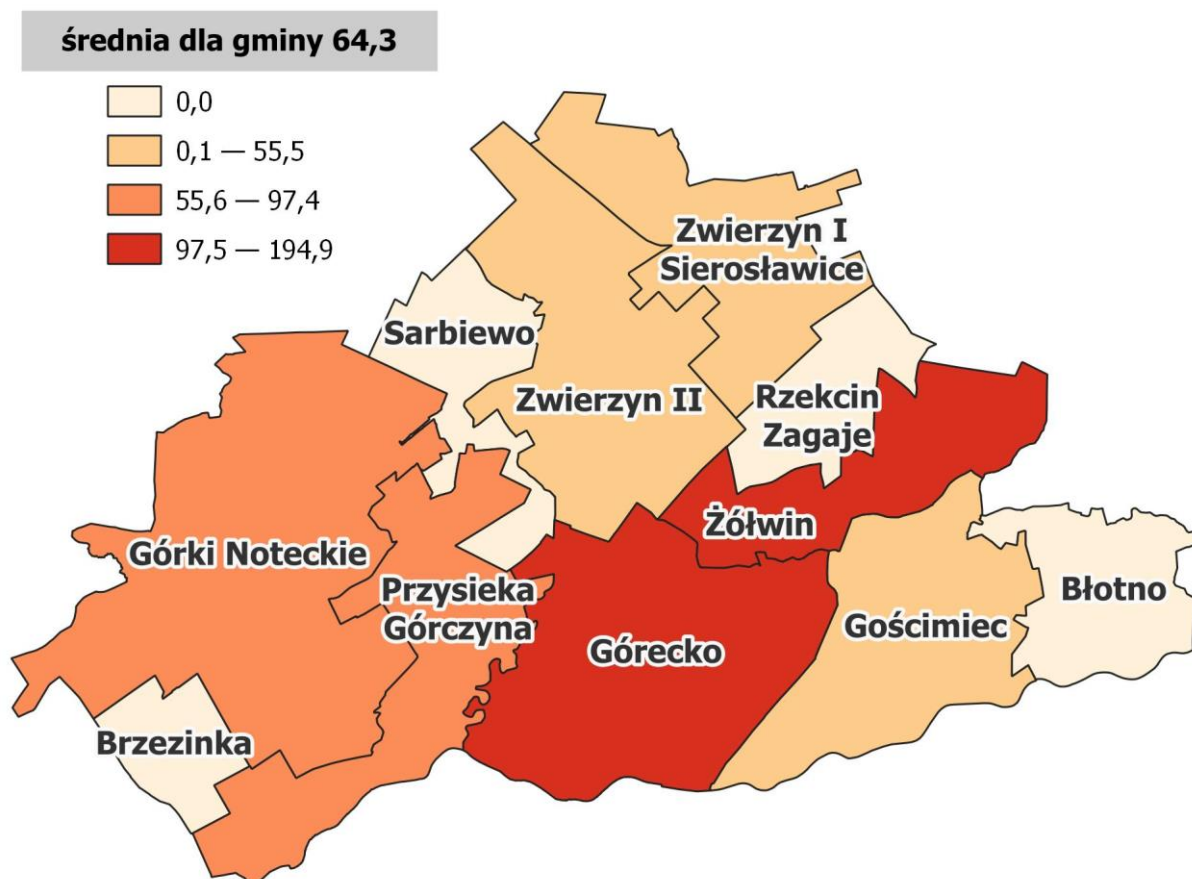
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie udzielił w sumie 272 świadczeń w postaci zasiłków stałych. Wskaźnik tej liczby po przeliczeniu na tysiąc mieszkańców wyniósł 64,3. W czterech obszarach nie udzielono żadnych świadczeń stałych, co daje wskaźnik 0,0. Są to jednostki Błotno, Brzezinka, Rzekcin – Zagaje oraz Sarbiewo. Wartość wskaźnika jest najwyższa w przypadku obszaru Żółwin (194,9). Mało korzystna sytuacja dotyczy także jednostki Górecko (133,2).

Tabela 10. Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń stałych ogółem	<u>Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	119	0	<u>0,0</u>
2.	Brzezinka	86	0	<u>0,0</u>
3.	Gościmiec	441	24	<u>54,4</u>
4.	Górecko	398	53	<u>133,2</u>
5.	Górki Noteckie	953	78	<u>81,8</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	12	<u>70,6</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	0	<u>0,0</u>
8.	Sarbiewo	270	0	<u>0,0</u>
9.	Zwierzyn I	666	34	<u>51,1</u>
10.	Zwierzyn II	789	33	<u>41,8</u>
11.	Żółwin	195	38	<u>194,9</u>
GMINA		4 228	272	<u>64,3</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie

Rysunek 9. Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Wśród wszystkich klientów ośrodków pomocy społecznej dla rewitalizacji kluczowe są osoby ze szczególnymi potrzebami. Zapisy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami jasno wskazują na konieczność zapewnienia równego dostępu do usług i możliwości uczestnictwa społecznego osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Osoby ze szczególnymi potrzebami są narażone na ryzyko wykluczenia społecznego, dlatego istotne jest podejmowanie działań w gminie, które mają na celu ich integrację i pełne włączenie. Wdrażanie przepisów dotyczących dostępności jest ważnym elementem budowania społeczeństwa opartego na równości i szacunku dla wszystkich jego członków. Analiza wsparcia udzielanego w zakresie pomocy społecznej dla osób ze szczególnymi potrzebami pomaga identyfikować obszary, w których konieczne są dalsze działania mające na celu poprawę jakości życia i zapewnienie pełnego uczestnictwa tej grupy w życiu społecznym.

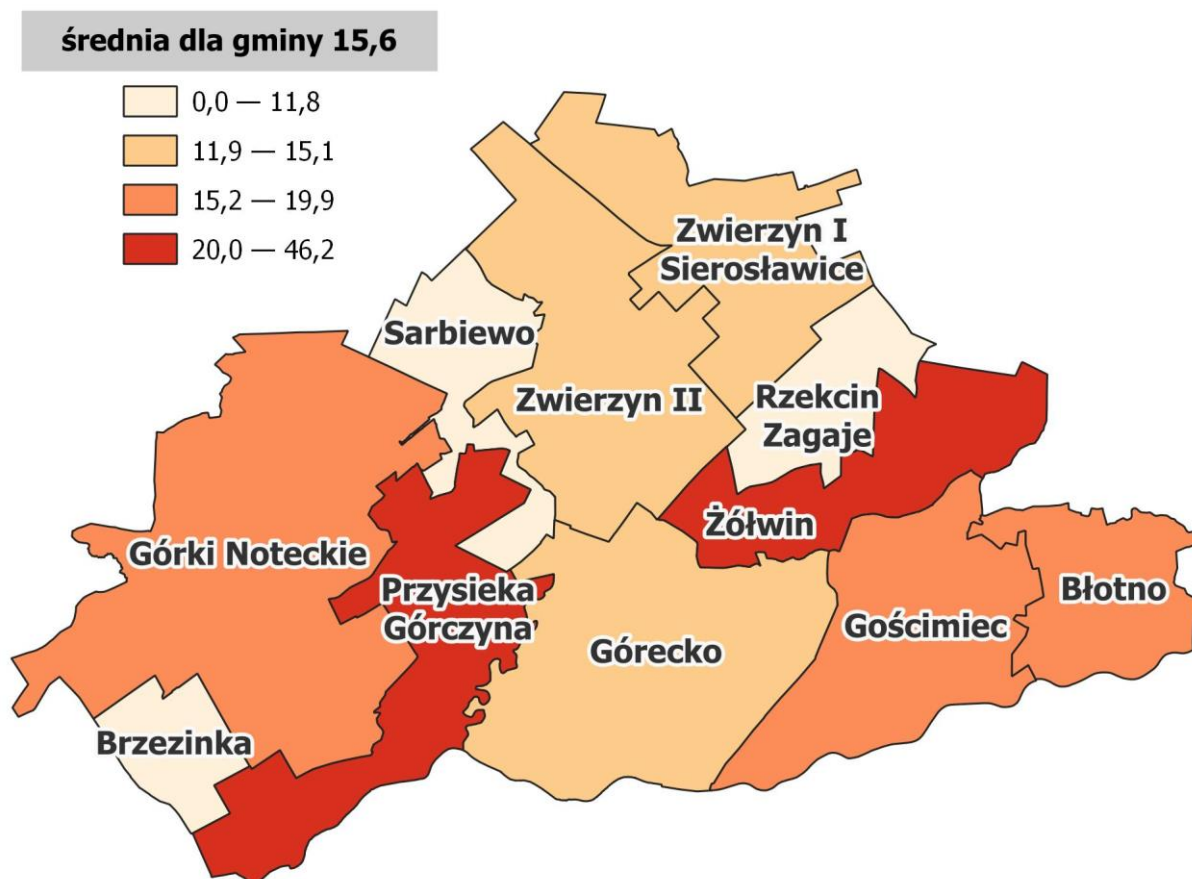
Tabela 11. Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności	Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców
1.	Błotno	119	2	<u>16,8</u>
2.	Brzezinka	86	1	<u>11,6</u>
3.	Gościmiec	441	7	<u>15,9</u>
4.	Górecko	398	6	<u>15,1</u>
5.	Górki Noteckie	953	18	<u>18,9</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	4	<u>23,5</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	1	<u>7,1</u>
8.	Sarbiewo	270	0	<u>0,0</u>
9.	Zwierzyn I	666	8	<u>12,0</u>
10.	Zwierzyn II	789	10	<u>12,7</u>
11.	Żółwin	195	9	<u>46,2</u>
GMINA		4 228	66	<u>15,6</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie

Świadczenia z tytułu niepełnosprawności przyznane zostały 66 osobom w gminie Zwierzyn, a wskaźnik w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców przyjął wartość równą 15,6. Największa liczba osób ze szczególnymi potrzebami zamieszkuje obszar Górki Noteckie (18 osób), ale najwyższy wskaźnik odnotowano dla jednostki Żółwin (46,2). W sześciu obszarach porównawczych zmienna wyniosła wartość mniejszą od gminy, a pośród nich najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce w jednostce Sarbiewo, gdzie żaden z mieszkańców nie pobiera świadczeń z tytułu niepełnosprawności.

Rysunek 10. Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

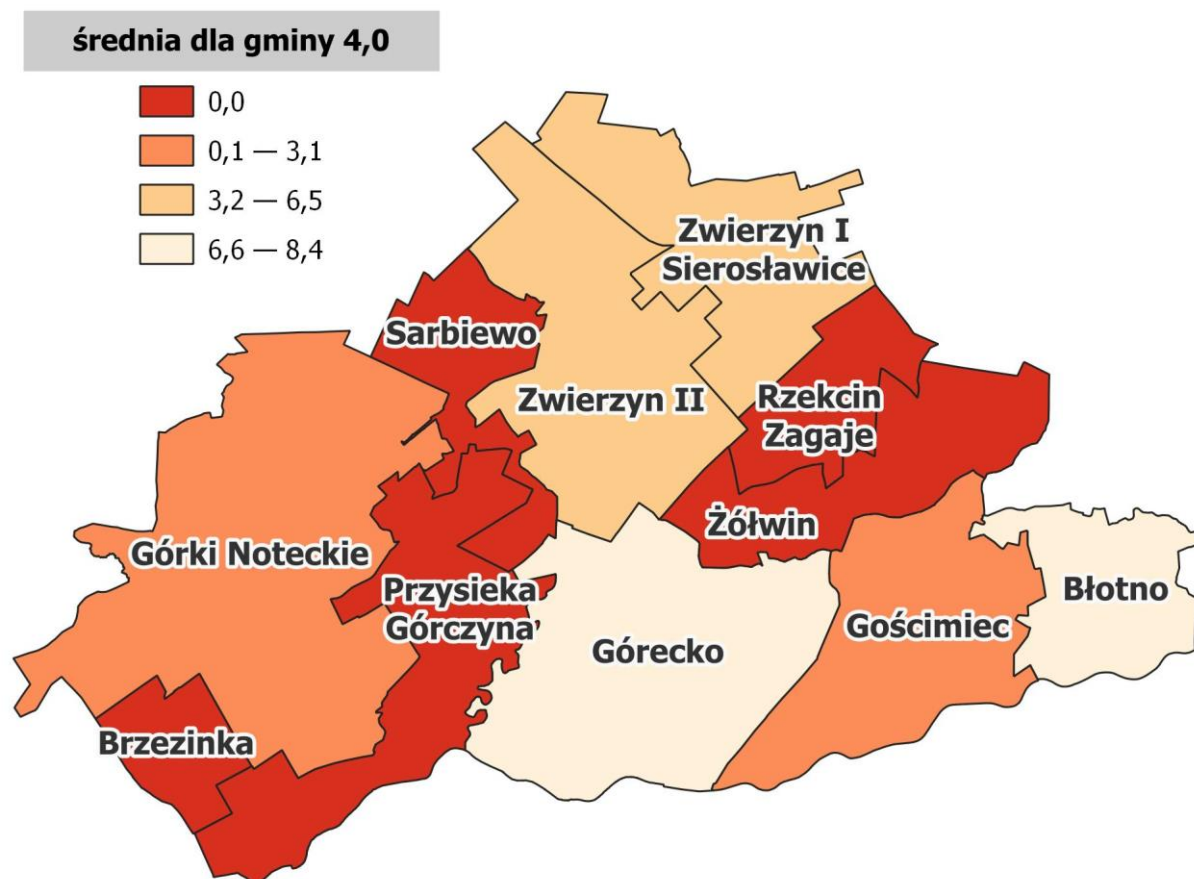
Następne zmienne obrazują poziom aktywności społecznej i uczestnictwo w życiu publicznym mieszkańców gminy Zwierzyn. Do analizy posłużyły dane dotyczące liczby organizacji pozarządowych oraz czytelników bibliotek. Pierwsza zmienna przedstawia liczbę organizacji pozarządowych, funkcjonujących na poszczególnych obszarach, w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Na terenie gminy Zwierzyn działa 17 organizacji pozarządowych, co po przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wartość równą 4,0. Największa liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych jest na terenie jednostek Zwierzyn I (4 organizacje) oraz Zwierzyn II (5 organizacji). W stosunku do liczby mieszkańców obszary te uzyskały wartość wskaźnika 6,0 oraz 6,3. Niekorzystna sytuacja dotyczy przede wszystkim jednostek: Brzezinka, Przysieka – Górczyna, Rzekcin – Zagaje, Sarbiewo oraz Żółwin, gdzie nie działa żadna organizacja pozarządowa. Natomiast dla obszaru Błotno wskaźnik przyjmuje najwyższą wartość w gminie (8,4).

Tabela 12. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych	<u>Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	119	1	<u>8,4</u>
2.	Brzezinka	86	0	<u>0,0</u>
3.	Gościmiec	441	1	<u>2,3</u>
4.	Górecko	398	3	<u>7,5</u>
5.	Górki Noteckie	953	3	<u>3,1</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	0	<u>0,0</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	0	<u>0,0</u>
8.	Sarbiewo	270	0	<u>0,0</u>
9.	Zwierzyn I	666	4	<u>6,0</u>
10.	Zwierzyn II	789	5	<u>6,3</u>
11.	Żółwin	195	0	<u>0,0</u>
GMINA		4 228	17	<u>4,0</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://Zwierzyn.pl/8338/4682/organizacje-pozarządowe-działające-na-terenie-gminy-Zwierzyn.html>

Rysunek 11. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Na terenie gminy Zwierzyn działa Gminna Biblioteka Publiczna w Zwierzynie z filią w Górkach Noteckich. Jak wskazuje ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach⁴, biblioteki publiczne „służą zaspokojeniu potrzeb oświatowych, kulturowych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczą w upowszechnianiu wiedzy i kultury”.

⁴ Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2393)

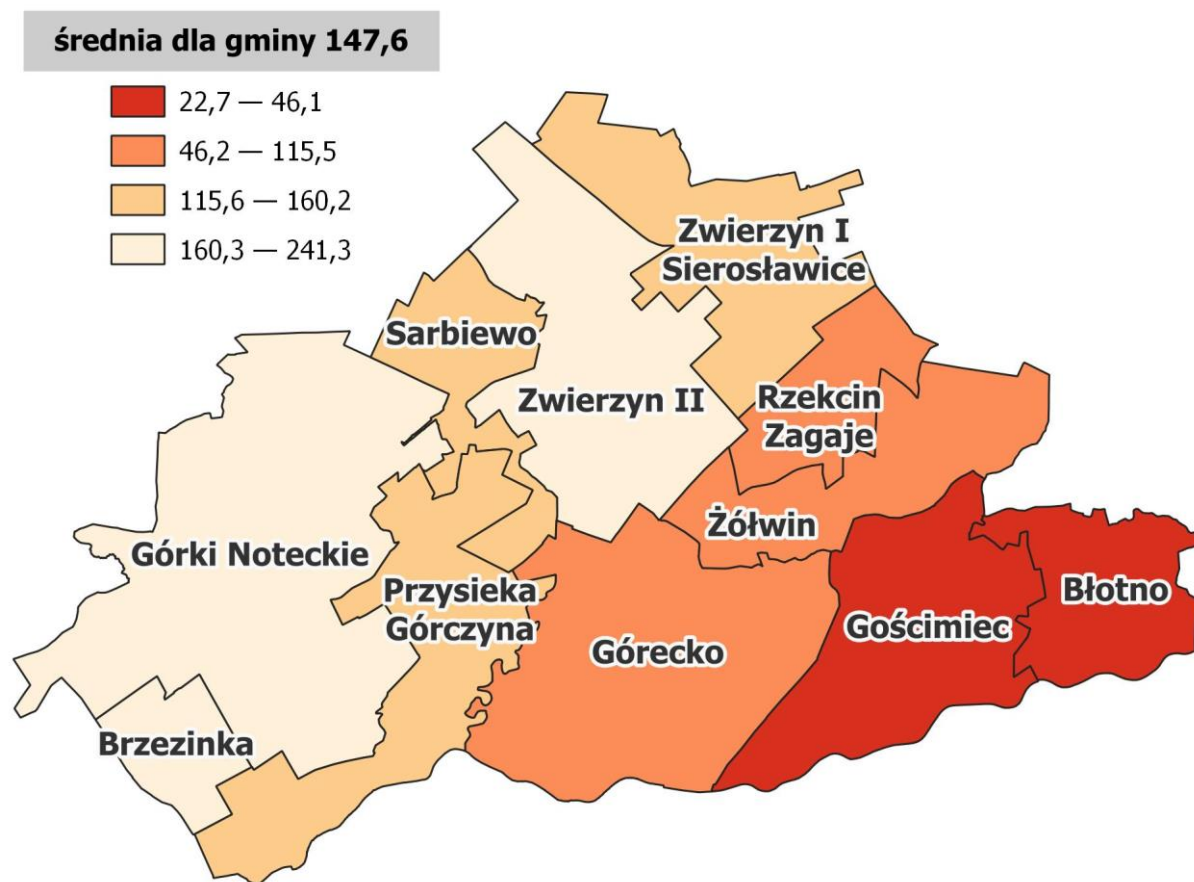
Tabela 13. Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba osób zapisanych do biblioteki	<u>Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	119	3	<u>25,2</u>
2.	Brzezinka	86	14	<u>162,8</u>
3.	Gościmiec	441	10	<u>22,7</u>
4.	Górecko	398	32	<u>80,4</u>
5.	Górki Noteckie	953	230	<u>241,3</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	24	<u>141,2</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	16	<u>113,5</u>
8.	Sarbiewo	270	38	<u>140,7</u>
9.	Zwierzyn I	666	105	<u>157,7</u>
10.	Zwierzyn II	789	143	<u>181,2</u>
11.	Żółwin	195	9	<u>46,2</u>
GMINA		4 228	624	<u>147,6</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Do Gminnej Biblioteki Publicznej w Zwierzynie zapisanych było 624 mieszkańców gminy, co w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców daje wartość równą 147,6. Wśród czytelników zbiorów Gminnej Biblioteki Publicznej największą część stanowią mieszkańcy jednostki Górki Noteckie — 230 osoby, co daje najwyższy wskaźnik o wartości 241,3. Najmniej czytelników mieszka w obszarach: Błotno oraz Gościmiec, gdzie zmienna wyniosła kolejno 25,2 i 22,7.

Rysunek 12. Czytelniccy bibliotek na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki gospodarcze

W sferze gospodarczej ocenie poddane zostały wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarczych. Przedstawiają one rozwój przedsiębiorczości w gminie oraz poziom aktywności gospodarczej mieszkańców. Wysoki poziom aktywności gospodarczej może wskazywać na korzystne warunki dla inwestycji, tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu gospodarczego gminy. Natomiast niski poziom aktywności gospodarczej może sugerować ograniczenia w rozwoju sektora prywatnego, braki w przedsiębiorczości mieszkańców oraz niedostateczne możliwości ekonomiczne.

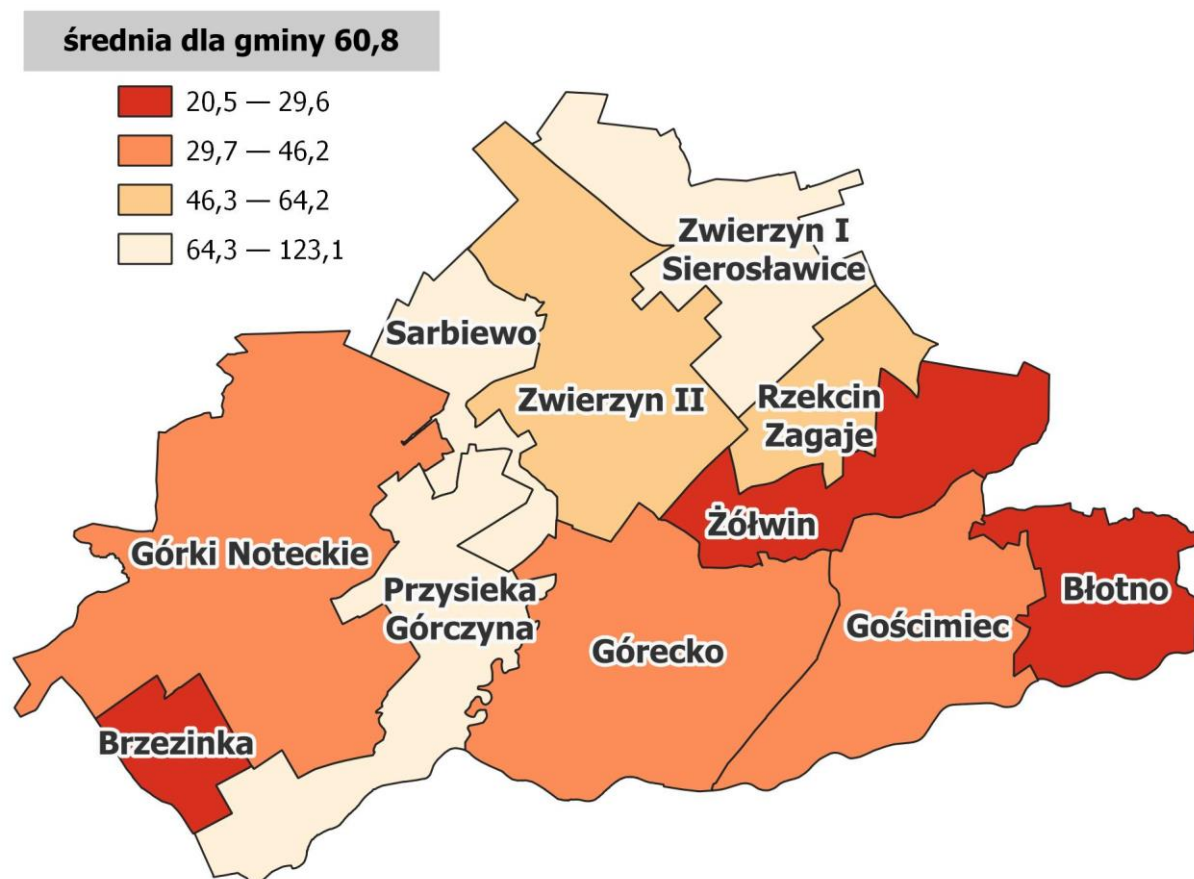
Tabela 14. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	<u>Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	119	3	<u>25,2</u>
2.	Brzezinka	86	2	<u>23,3</u>
3.	Gościmiec	441	15	<u>34,0</u>
4.	Górecko	398	15	<u>37,7</u>
5.	Górki Noteckie	953	44	<u>46,2</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	11	<u>64,7</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	9	<u>63,8</u>
8.	Sarbiewo	270	25	<u>92,6</u>
9.	Zwierzyn I	666	82	<u>123,1</u>
10.	Zwierzyn II	789	47	<u>59,6</u>
11.	Żółwin	195	4	<u>20,5</u>
	GMINA	4 228	257	<u>60,8</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dane.biznes.gov.pl

Na terenie gminy Zwierzyn zarejestrowanych było 257 podmiotów gospodarczych, a w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców wartość wskaźnika wynosi 60,8. Najkorzystniejsza sytuacja i jednocześnie najwyższa wartość dotyczy jednostki Zwierzyn I (123,1 podmiotów na 1000 mieszkańców). W siedmiu obszarach odnotowano wartość niższą niż średnią dla gminy, a wśród nich najmniej korzystna sytuacja występuje w jednostce Żółwin (20,5).

Rysunek 13. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Drugi wskaźnik w sferze gospodarczej pozwala na określenie tendencji przedsiębiorczości oraz poziomu aktywności gospodarczej w gminie. Analizie poddano różnicę między nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi, przeliczoną na tysiąc mieszkańców.

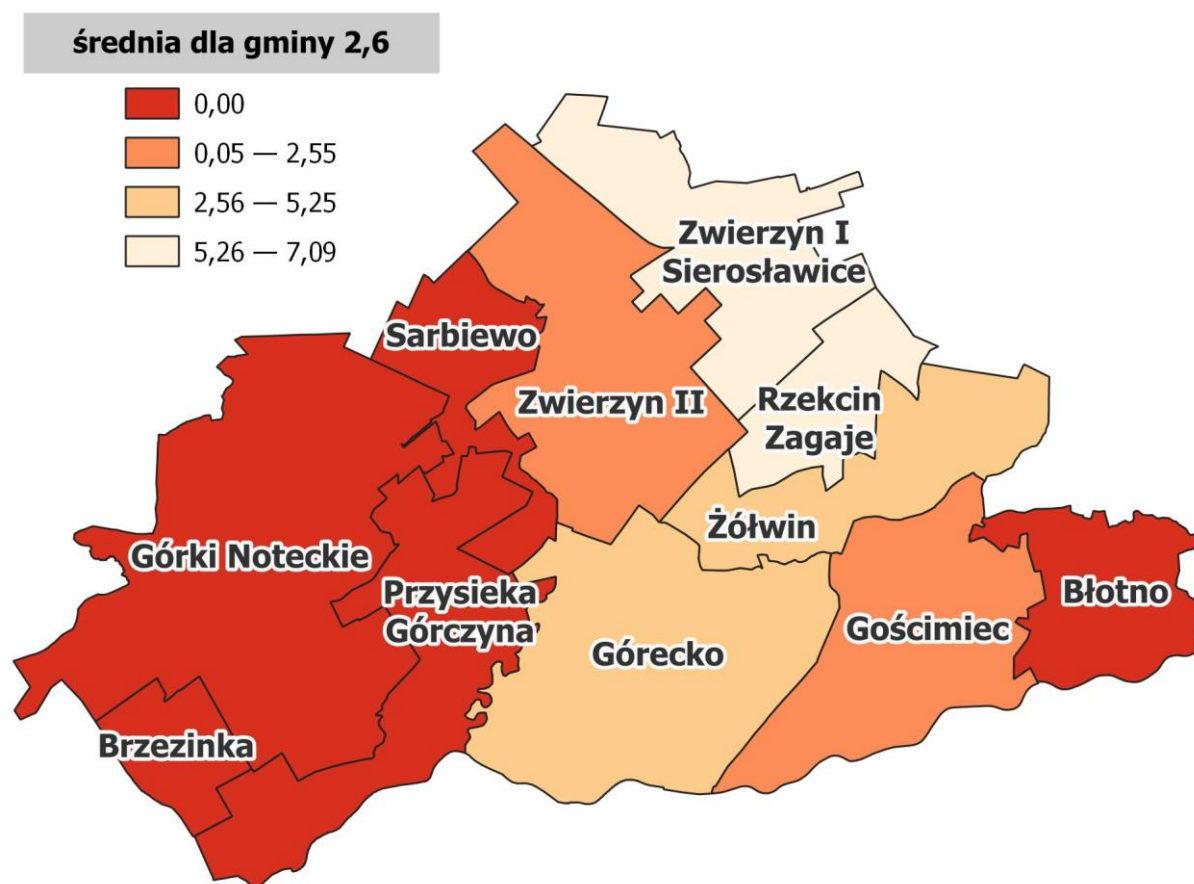
Tabela 15. Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Różnica podmiotów	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców
1.	Błotno	119	0	<u>0,00</u>
2.	Brzezinka	86	0	<u>0,00</u>
3.	Gościmiec	441	1	<u>2,27</u>
4.	Górecko	398	2	<u>5,03</u>
5.	Górki Noteckie	953	0	<u>0,00</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	0	<u>0,00</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	1	<u>7,09</u>
8.	Sarbiewo	270	0	<u>0,00</u>
9.	Zwierzyn I	666	4	<u>6,01</u>
10.	Zwierzyn II	789	2	<u>2,53</u>
11.	Żółwin	195	1	<u>5,13</u>
GMINA		4228	11	<u>2,60</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dane.biznes.gov.pl

Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na tysiąc mieszkańców wyniosła dla gminy Zwierzyn 2,6. W pięciu obszarach wskaźnik przyjął wartość 0,0, są to: Błotno, Brzezinka, Górki Noteckie, Przysieka – Górczyna oraz Sarbiewo. Najkorzystniejszą sytuację z najwyższą wartością zmiennej (7,09) odnotowano w jednostce Rzekcin – Zagaje.

Rysunek 14. Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki środowiskowe

Badając sferę środowiskową skoncentrowano się na kwestiach dotyczących stanu środowiska naturalnego, który ma wpływ na jakość życia mieszkańców w gminie. Główne obszary analizy obejmowały dane związane z niebezpiecznymi wyrobami azbestowymi, obszarami zamieszkałymi znajdującymi się w strefach zagrożonych hałasem drogowym i kolejowym oraz jakością powietrza i źródłami jego zanieczyszczeń.

Azbest był jednym z najpopularniejszych i najtańszych surowców używanych do produkcji materiałów budowlanych w drugiej połowie XX wieku. Jednak po ustaleniu jego szkodliwości dla zdrowia, wprowadzono ustawę o zakazie stosowania wyrobów zawierających ten surowiec (19 czerwca 1997 r.) oraz rozporządzenie dotyczące bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów azbestowych (14 sierpnia 1998 r.). Mimo wprowadzonych obowiązkowych zakazów stosowania azbestu, wiele obiektów wybudowanych przed wejściem w życie powyższych regulacji wciąż zawiera materiały zawierające ten szkodliwy surowiec. Jest to wynik długiego okresu, w którym azbest był powszechnie stosowany

w budownictwie i infrastrukturze, a także braku świadomości dotyczącej zagrożeń dla zdrowia związanych z ekspozycją na ten surowiec.

W ramach zadania pt. *Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zwierzyn* realizowanego z środków NFOŚiGW w 2022 roku usunięto 20,58 Mg pokrycia azbestowego o łącznej powierzchni 1519,42m². Łącznie azbest usunięto z 9 posesji⁵.

Tabela 16. Ilość wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]

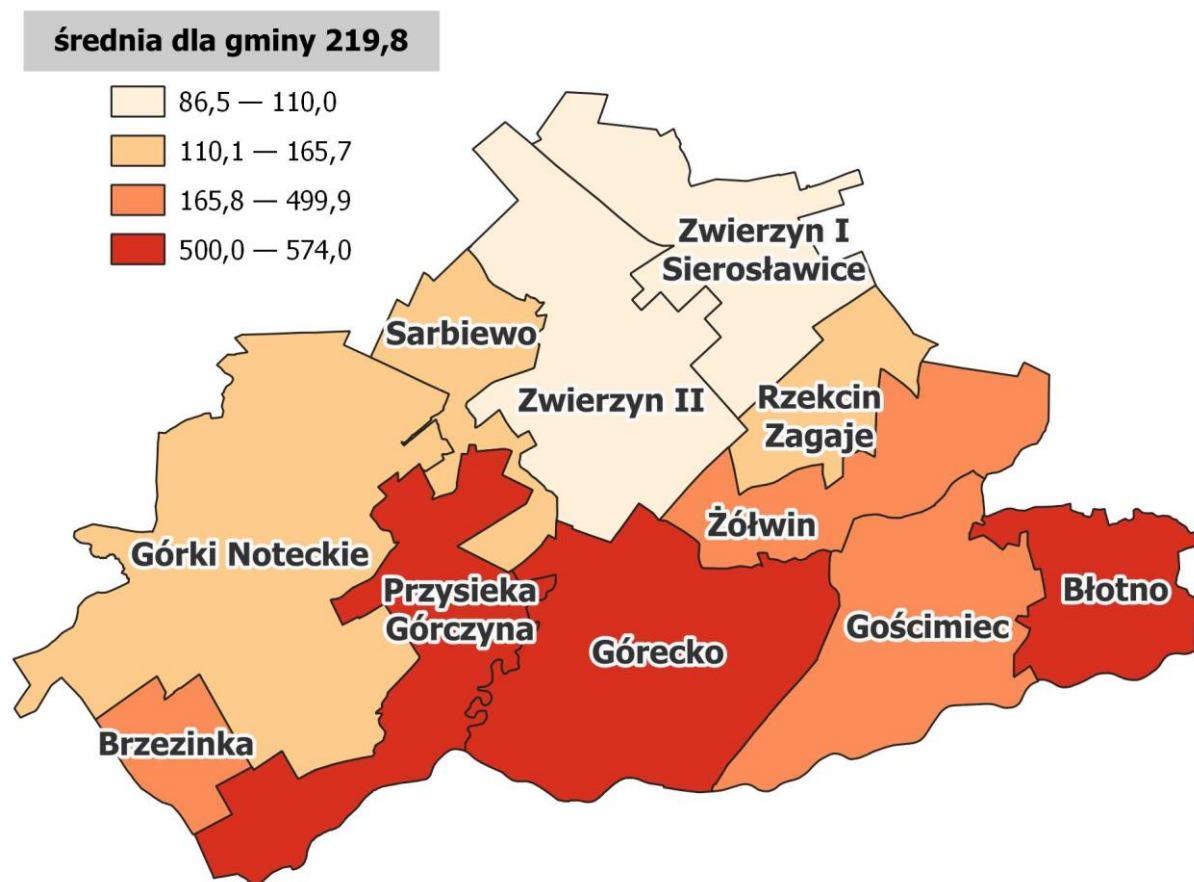
Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych [kg]	Ilość wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]
1.	Błotno	119	65 080	<u>546,9</u>
2.	Brzezinka	86	14 422	<u>167,7</u>
3.	Gościmiec	441	150 572	<u>341,4</u>
4.	Górecko	398	210 930	<u>530,0</u>
5.	Górki Noteckie	953	153 611	<u>161,2</u>
6.	Przysieka - Górczyna	170	97 572	<u>574,0</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	141	21 005	<u>149,0</u>
8.	Sarbiewo	270	32 955	<u>122,1</u>
9.	Zwierzyn I	666	57 631	<u>86,5</u>
10.	Zwierzyn II	789	86 446	<u>109,6</u>
11.	Żółwin	195	39 010	<u>200,1</u>
GMINA		4 228	929 234	<u>219,8</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/>

Zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją masa azbestu na nieruchomościach, na których zidentyfikowano wyroby azbestowe wynosi 929 234 kg. Ilość wyrobów azbestowych przypadających na jednego mieszkańca w gminie Zwierzyn wynosi 219,8 kg. Najwyższą w całej gminie masę azbestu przypadającą na mieszkańca odnotowano w sołectwach: Błotno (546,9), Górecko (530) oraz Przysieka – Górczyna (574,0). Z kolei najbezpieczniejszym ze wszystkich obszarów jest Zwierzyn II, gdzie wartość ta była najniższa i równa 86,5 kg.

⁵Dane wg. Raportu o Stanie Gminy Zwierzyn za 2022 rok

Rysunek 15. Ilość wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne

Hałas generowany przez ruch komunikacyjny jest uciążliwy dla zdrowia mieszkańców, ale także bezpośrednio przyczynia się do degradacji środowiska naturalnego. W badaniu wzięto pod uwagę udział budynków mieszkalnych położonych w sferach narażonych na hałas związany z ruchem drogowym i kolejowym w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych. Należy zauważyć, że hałas w gminie może być istotnym problemem ze względu na negatywny wpływ na komfort życia mieszkańców oraz jakość środowiska naturalnego.

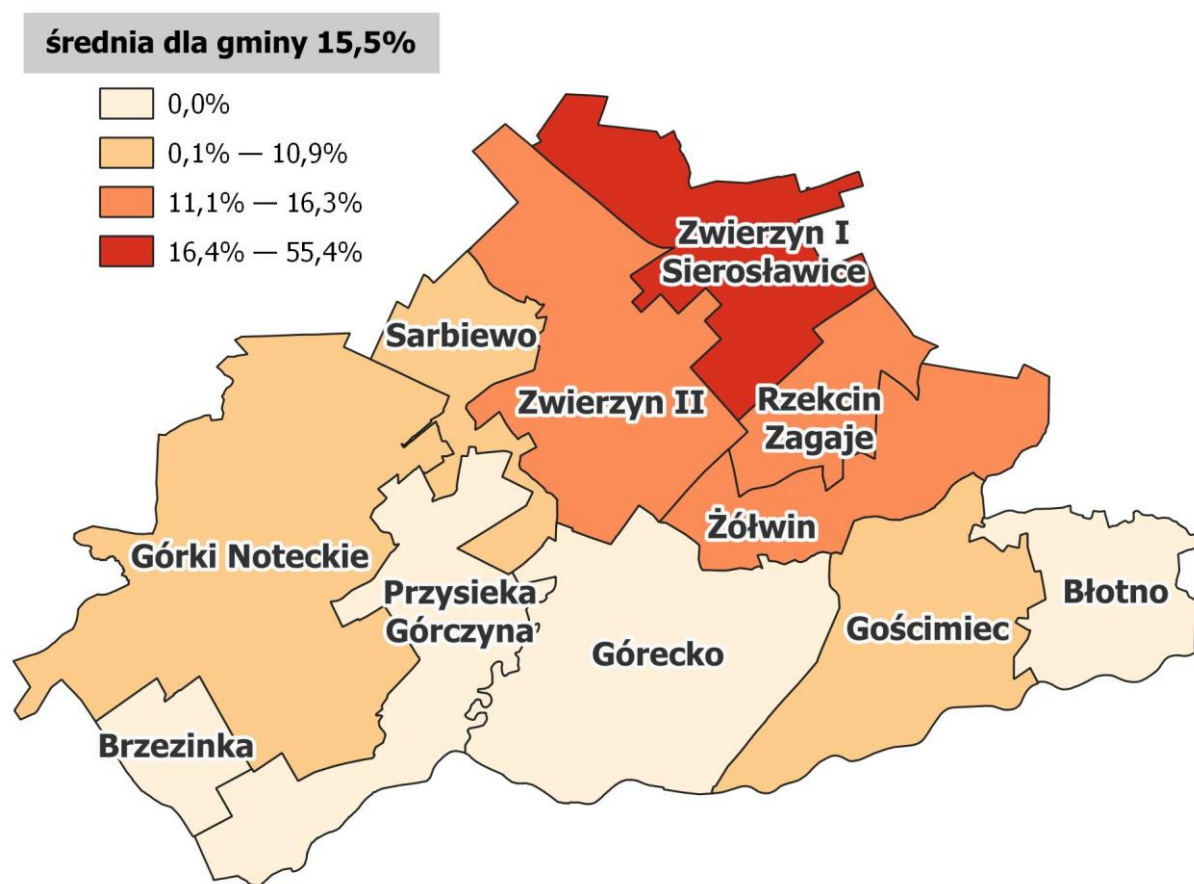
Tabela 17. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym [%]

Nr	Nazwa obszaru	Budynki mieszkalne w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Liczba budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym
1.	Błotno	0	31	<u>0,0%</u>
2.	Brzezinka	0	25	<u>0,0%</u>
3.	Gościmiec	14	128	<u>10,9%</u>
4.	Górecko	0	98	<u>0,0%</u>
5.	Górki Noteckie	10	259	<u>3,9%</u>
6.	Przysieka - Górczyna	0	37	<u>0,0%</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	4	28	<u>14,3%</u>
8.	Sarbiewo	9	95	<u>9,5%</u>
9.	Zwierzyn I	98	177	<u>55,4%</u>
10.	Zwierzyn II	39	239	<u>16,3%</u>
11.	Żółwin	7	50	<u>14,0%</u>
GMINA		181	1 167	<u>15,5%</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT (Baza Danych Obiektów Topograficznych)

W gminie Zwierzyn 181 budynków mieszkalnych znajduje się w strefie zagrożonej hałasem, co stanowi 15,5% ogółu tych budynków (1 167). Znaczna część z nich znajduje się w centrum gminy w jednostkach Zwierzyn I oraz Zwierzyn II – łącznie 137 budynków. Natomiast udział w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych z terenu Zwierzyn I jest najwyższy i wynosi 55,4%. W gminie znajdują się budynki mieszkalne zlokalizowane całkowicie poza sferą zagrożoną hałasem. Występują one na terenie czterech jednostek: Błotno, Brzezinka, Górecko oraz Przysieka – Górczyna.

Rysunek 16. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym [%]

Źródło: opracowanie własne

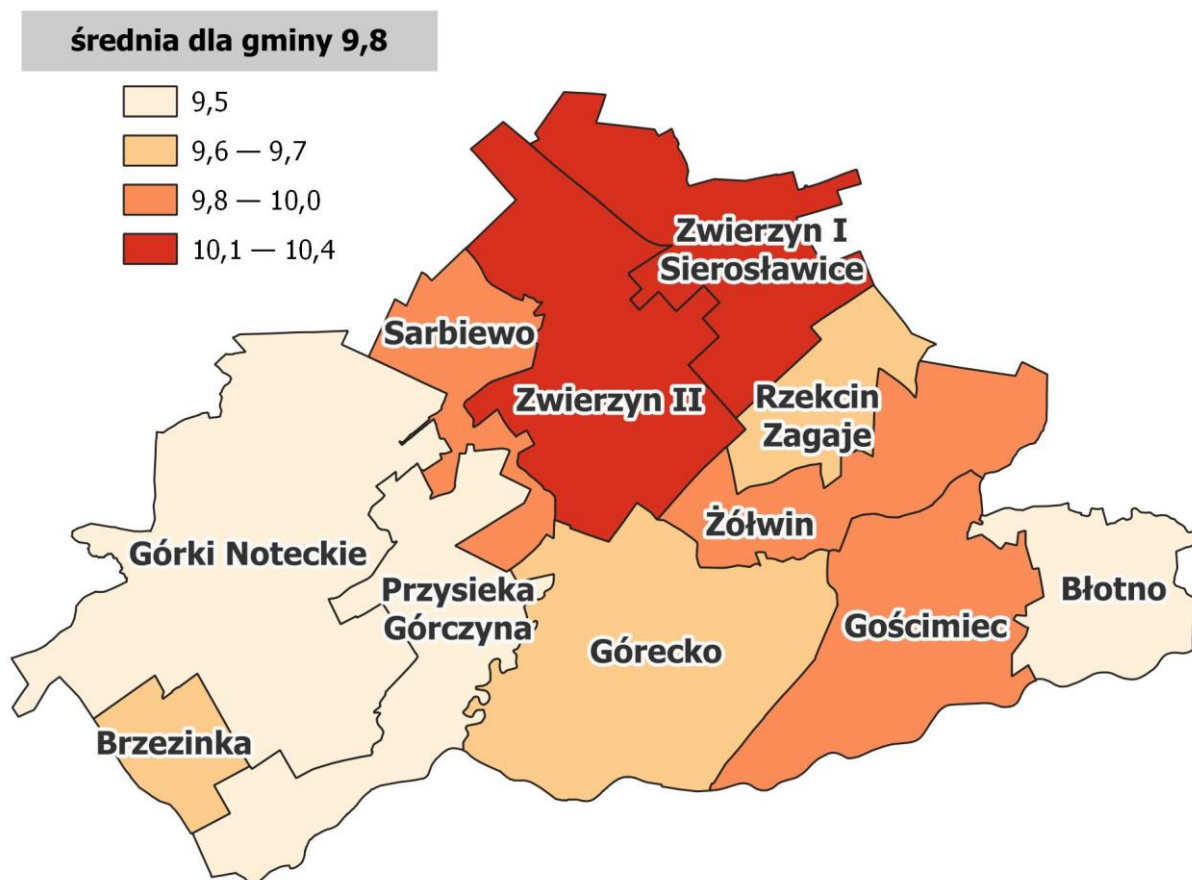
Analizując sferę środowiskową wzięto pod uwagę średni roczny poziom zanieczyszczeń powietrza odnotowany na każdym z obszarów porównawczych. Średnia dla obszaru całej gminy nie jest wysoka i wyniosła tylko 9,8. W przypadku 6 jednostek zmienna była na niższym poziomie niż gmina. Mowa tu o: Błotno (9,5), Brzezinka (9,7), Górecko (9,7), Górki Noteckie (9,5), Przysieka – Górczyna (9,5) oraz Rzekcin – Zagaje (9,6). Najwyższe zanieczyszczenie odnotowano w obszarze Zwierzyn I (10,4) – może być to spowodowane lokalizacją skrzyżowania dwóch dróg: krajowej nr 156 oraz wojewódzkiej nr 157, a także dworca kolejowego.

Tabela 18. Średnie roczne stężenie PM2.5

Nr obszaru	Nazwa obszaru	Średnie roczne stężenie PM2.5[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
1.	Błotno	9,5
2.	Brzezinka	9,7
3.	Gościmiec	10,0
4.	Górecko	9,7
5.	Górki Noteckie	9,5
6.	Przysieka - Górczyna	9,5
7.	Rzekcin - Zagaje	9,6
8.	Sarbiewo	9,8
9.	Zwierzyn I	10,4
10.	Zwierzyn II	10,1
11.	Żółwin	9,9
GMINA		9,8

Źródło danych: <https://powietrze.gios.gov.pl/>

Rysunek 17. Średnie roczne stężenie PM2.5

Źródło: opracowanie własne

Badając stan powietrza skupiono się także na źródłach jego zanieczyszczeń. Najczęściej są nimi paliwa stałe, które stosuje się w indywidualnych gospodarstwach domowych. Na terenie gminy Zwierzyn realizowany jest program *Czyste powietrze*. Celem tego programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych⁶.

Tabela 19. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe [%]

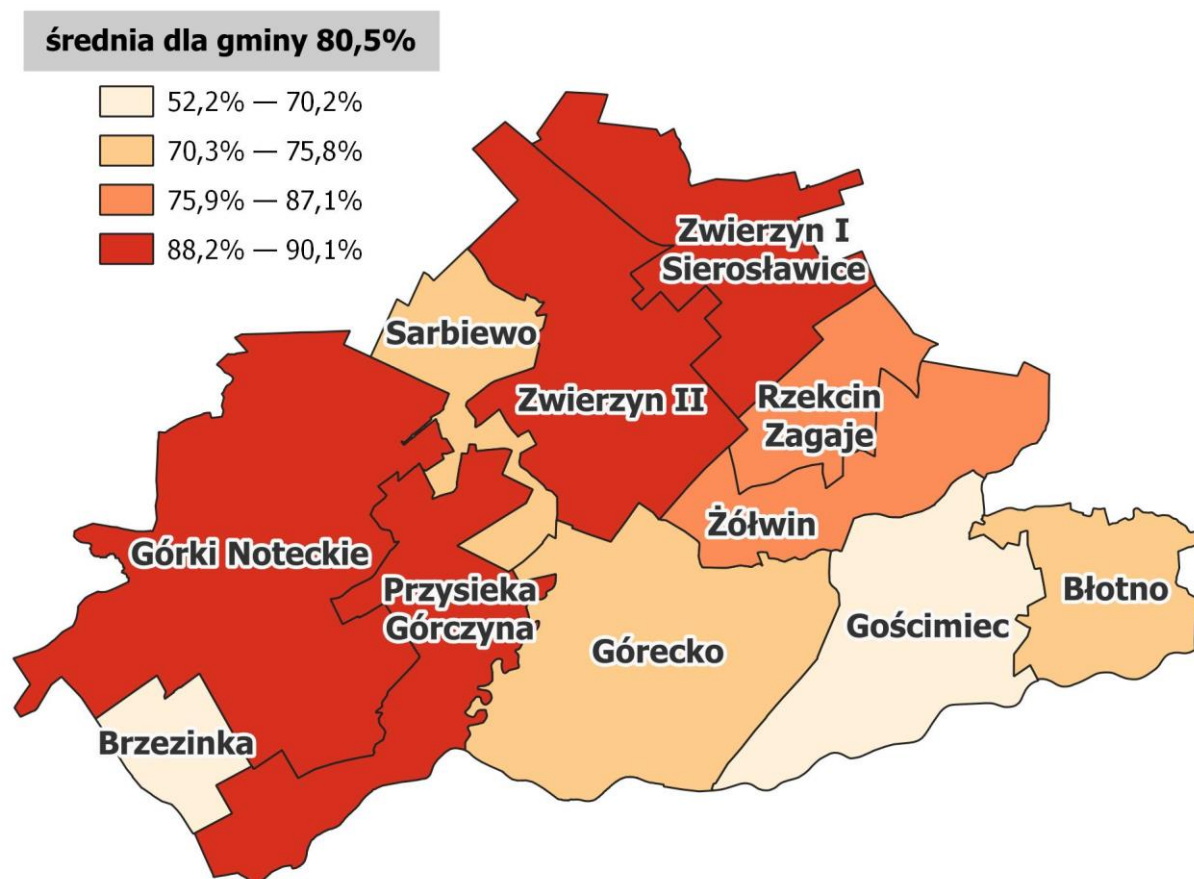
Nr	Nazwa obszaru	Ilość punktów w ewidencji źródeł ciepła	Ilość punktów w ewidencji źródeł ciepła ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe
1.	Błotno	37	26	<u>70,3%</u>
2.	Brzezinka	23	12	<u>52,2%</u>
3.	Gościmiec	150	97	<u>64,7%</u>
4.	Górecko	101	74	<u>73,3%</u>
5.	Górki Noteckie	242	218	<u>90,1%</u>
6.	Przysieka - Górczyna	50	45	<u>90,0%</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	29	22	<u>75,9%</u>
8.	Sarbiewo	98	70	<u>71,4%</u>
9.	Zwierzyn I	132	116	<u>87,9%</u>
10.	Zwierzyn II	198	175	<u>88,4%</u>
11.	Żółwin	65	51	<u>78,5%</u>
GMINA		1 125	906	<u>80,5%</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe w gminie Zwierzyn wyniósł 80,5%. Oznacza to, że z pośród 1125 zinwentaryzowanych źródeł ciepła, aż 906 gospodarstw domowych używa ww. kotłów jako głównego źródła ogrzewania. Najkorzystniejsza sytuacja charakteryzuje obszar Brzezinka, gdzie wskaźnik wyniósł 52,2%. Największe zagrożenie dla zdrowia mieszkańców odnotowano w jednostkach Górki Noteckie oraz Przysieka – Górczyna, gdzie wskaźnik uzyskał wartość odpowiednio 90,1% oraz 90,0%.

⁶ Dane wg. Raportu o Stanie Gminy Zwierzyn za 2022 rok

Rysunek 18. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kociołami na paliwo stałe [%]

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki przestrzenno-funkcjonalne

Na potrzeby delimitacji zbadano ograniczenia przestrzenne występujące na obszarach porównawczych, które obniżają komfort życia lokalnej społeczności. Należą do nich: dostępność do usług i przestrzeni publicznych, do terenów rekreacyjnych, do komunikacji oraz obecności terenów biologicznie czynnych. Gmina Zwierzyn ma charakter wiejski. Wśród jej instytucji publicznych należy wyróżnić: Urząd Gminy Zwierzyn, Gminna Biblioteka Publiczna w Zwierzynie z Filią w Górkach Noteckich, Gminny Ośrodek Kultury "Jutrzenka" w Zwierzynie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie, a także pięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

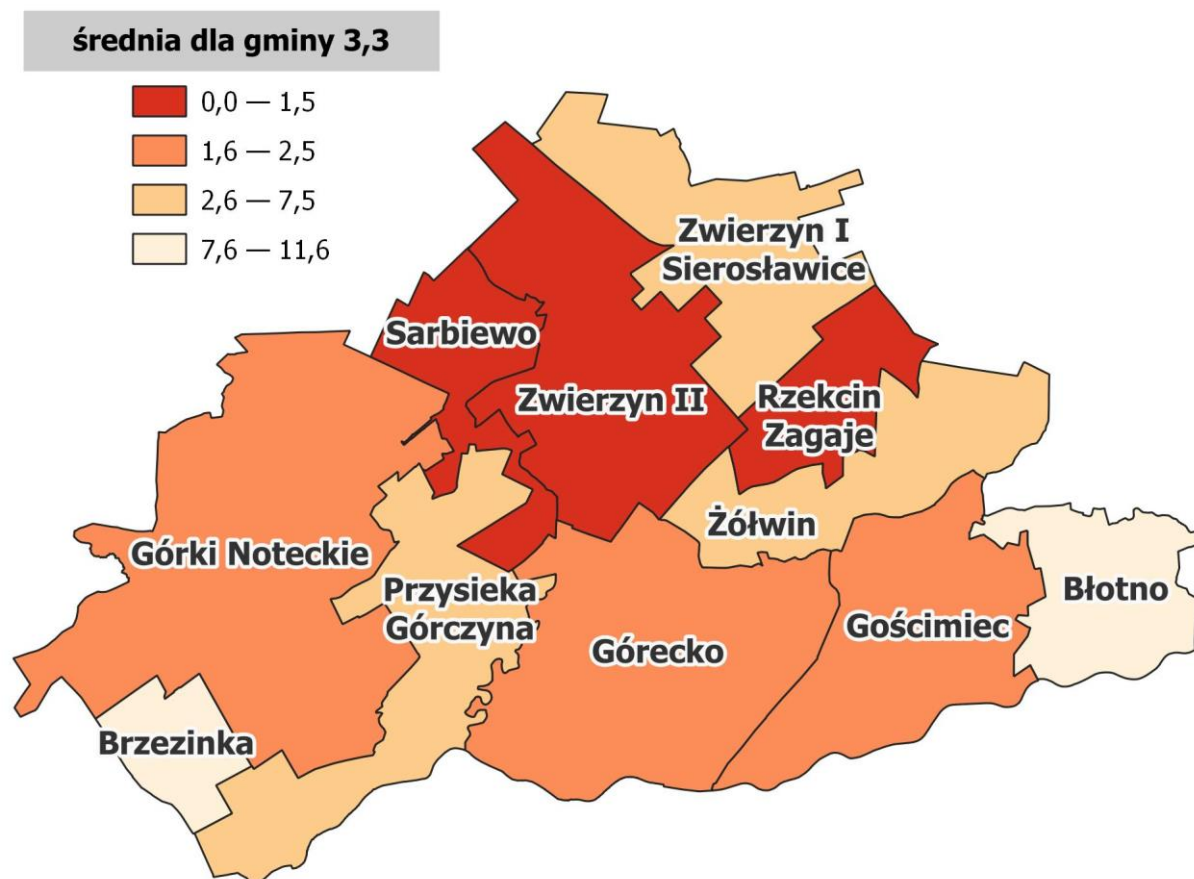
Tabela 20. Dostępność do punktów usług publicznych

Nr	Nazwa obszaru	Punkty usług publicznych	Liczba mieszkańców	Dostępność do punktów usług publicznych
1.	Błotno	1	119	<u>8,4</u>
2.	Brzezinka	1	86	<u>11,6</u>
3.	Gościmiec	1	441	<u>2,3</u>
4.	Górecko	1	398	<u>2,5</u>
5.	Górki Noteckie	2	953	<u>2,1</u>
6.	Przysieka - Górczyna	1	170	<u>5,9</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	0	141	<u>0,0</u>
8.	Sarbiewo	0	270	<u>0,0</u>
9.	Zwierzyn I	5	666	<u>7,5</u>
10.	Zwierzyn II	1	789	<u>1,3</u>
11.	Żółwin	1	195	<u>5,1</u>
GMINA		14	4 228	<u>3,3</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Do analizy wzięto pod uwagę dostępność do usług publicznych i społecznych na terenie gminy, takich jak apteki, banki, biblioteki, placówki pocztowe, urzędy, instytucje kultury czy świetlice. W gminie Zwierzyn występuje tylko 14 tego typu usług, które po przeliczeniu na liczbę mieszkańców dały wartość 3,3 badanego wskaźnika. Najniższy poziom dostępności odnotowano w przypadku dwóch obszarów: Rzekcin – Zagaje (0,0) oraz Sarbiewo (0,0), natomiast najwyższy w jednostce Brzezinka (11,6).

Rysunek 19. Dostępność do punktów usług publicznych

Źródło: opracowanie własne

Na poprawę jakości życia lokalnej społeczności ma wpływ dostęp do terenów rekreacyjnych, które często są kluczowym czynnikiem przy wyborze stałego miejsca zamieszkania. Poprzez zapewnienie takich terenów gmina umożliwi mieszkańcom korzystanie z różnorodnych form aktywności i odpoczynku na świeżym powietrzu. Oprócz tego, miejsca do rekreacji są równocześnie miejscem integracji społecznej. Mogą się one również przyczynić do zwiększenia atrakcyjności gminy, a tym samym zwiększenia potencjału inwestycyjnego.

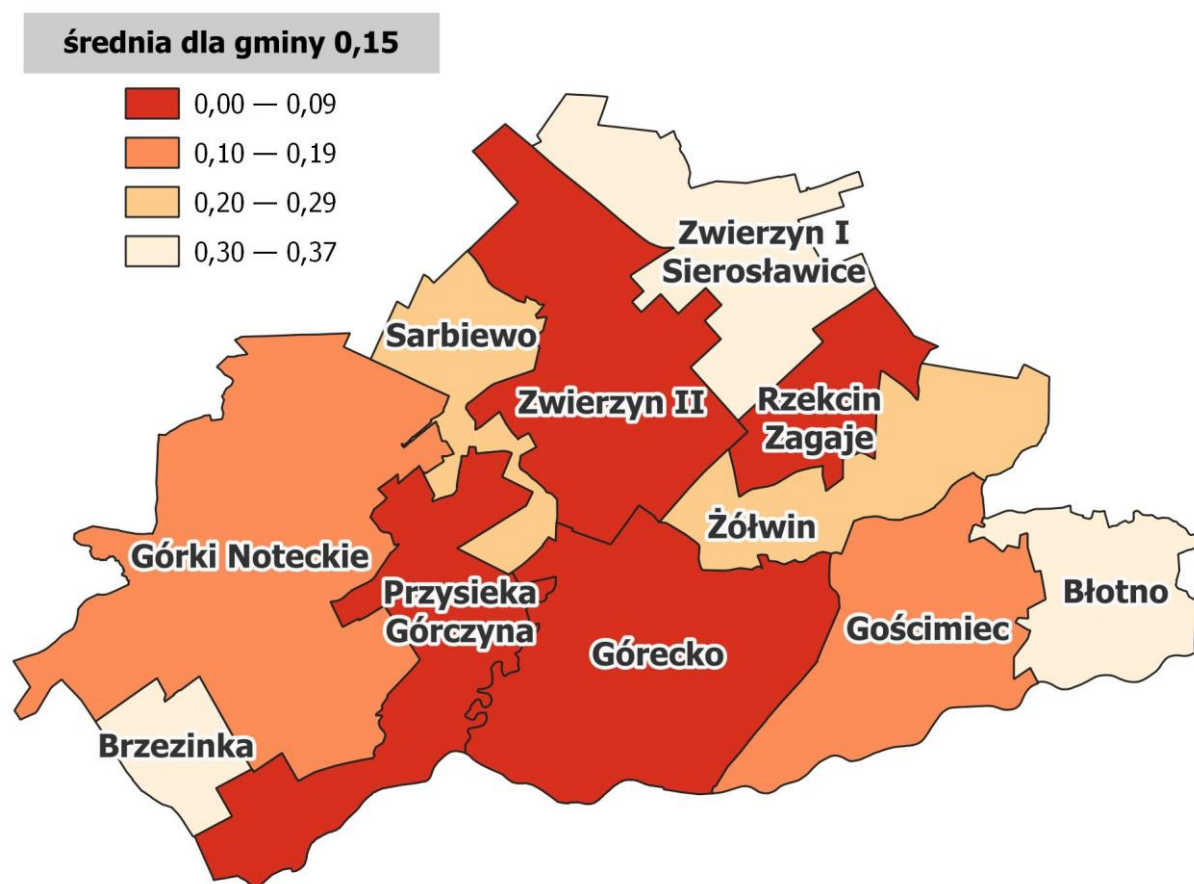
Tabela 21. Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem

Nr	Nazwa obszaru	Liczba terenów rekreacyjnych	Powierzchnia [km ²]	<u>Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem</u>
1.	Błotno	2	5,5	<u>0,37</u>
2.	Brzezinka	1	2,7	<u>0,37</u>
3.	Gościmiec	1	10,0	<u>0,10</u>
4.	Górecko	1	14,2	<u>0,07</u>
5.	Górki Noteckie	3	21,0	<u>0,14</u>
6.	Przysieka - Górczyna	0	9,9	<u>0,00</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	0	4,1	<u>0,00</u>
8.	Sarbiewo	1	4,9	<u>0,20</u>
9.	Zwierzyn I	3	8,8	<u>0,34</u>
10.	Zwierzyn II	1	12,1	<u>0,08</u>
11.	Żółwin	2	7,0	<u>0,28</u>
GMINA		15	100,1	<u>0,15</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni gminy Zwierzyn ogółem wynosi 0,15. Zmienna pokazuje gęstość występowania terenów o danym przeznaczeniu. Do analizy przyjęto, oprócz terenów sportowych i rekreacyjnych, place zabaw oraz różnego rodzaju miejsca spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu. Największe zagęszczenie terenów rekreacyjnych charakteryzuje obszary Błotno i Brzezinka, dla których wskaźnik ich dostępności wyniósł 0,37. Sytuację niekorzystną, czyli zerowy poziom dostępności do terenów rekreacyjnych, odnotowano we dwóch jednostkach: Przysieka – Górczyna oraz Rzekcin – Zagaje.

Rysunek 20. Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem

Źródło: opracowanie własne

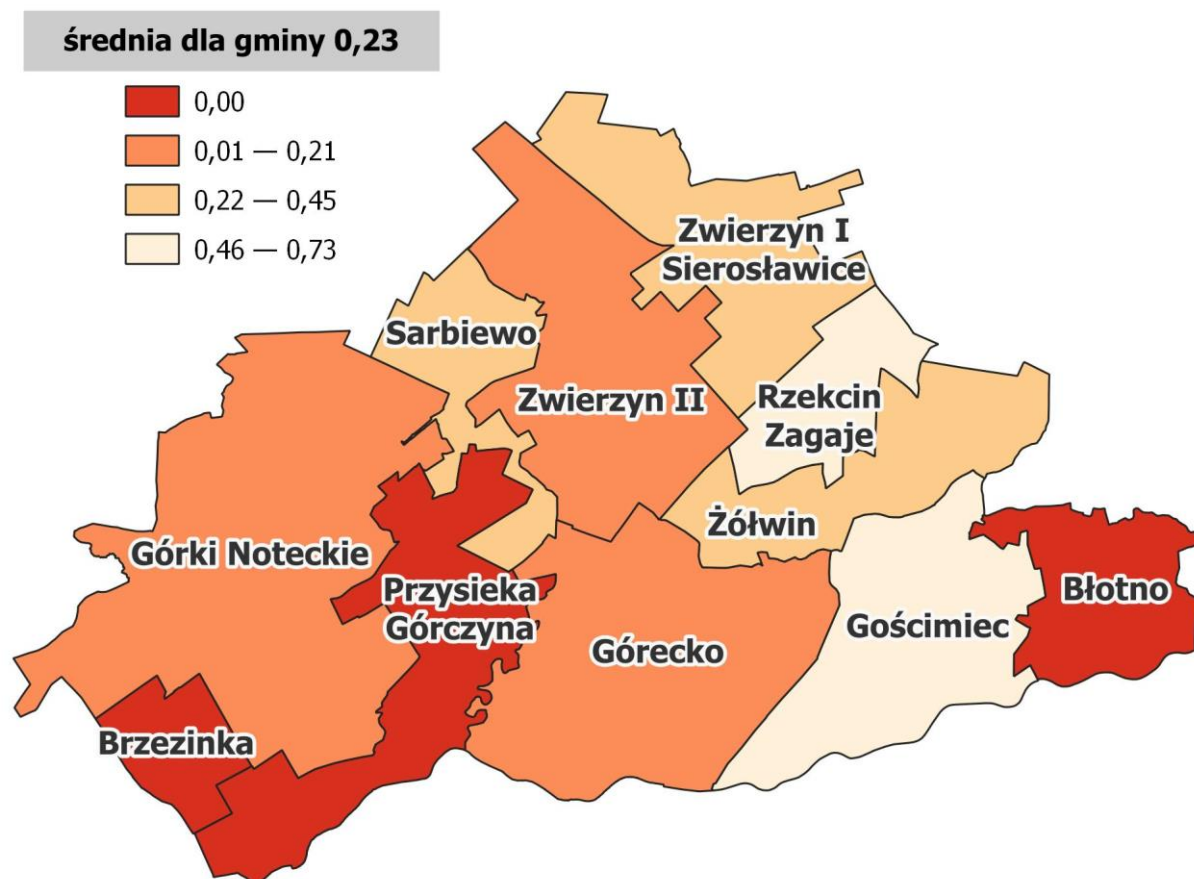
Ocenie poddano również poziom dostępu do komunikacji, który wyrażony został poprzez rozmieszczenie przystanków komunikacji zbiorowej na terenie obszarów gminy. Łączna liczba przystanków w gminie Zwierzyn to 23, co w przeliczeniu na kilometr kwadratowy jej powierzchni daje wartość wskaźnika równą 0,23. Najkorzystniejsza sytuacja dotyczy obszaru Rzekcin – Zagaje (0,73). Uwagę zwracają trzy jednostki wykluczone komunikacyjnie, a więc takie, których mieszkańcy zostali pozbawieni możliwości korzystania z transportu publicznego, tj.: Błotno, Brzezinka, Przysieka-Górczyna.

Tabela 22. Dostępność do komunikacji

Nr	Nazwa obszaru	Liczba przystanków	Powierzchnia [km ²]	<u>Dostępność komunikacyjna</u>
1.	Błotno	0	5,5	<u>0,00</u>
2.	Brzezinka	0	2,7	<u>0,00</u>
3.	Gościmiec	5	10,0	<u>0,50</u>
4.	Górecko	3	14,2	<u>0,21</u>
5.	Górki Noteckie	1	21,0	<u>0,05</u>
6.	Przysieka - Górczyna	0	9,9	<u>0,00</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	3	4,1	<u>0,73</u>
8.	Sarbiewo	2	4,9	<u>0,41</u>
9.	Zwierzyn I	4	8,8	<u>0,45</u>
10.	Zwierzyn II	2	12,1	<u>0,17</u>
11.	Żółwin	3	7,0	<u>0,43</u>
GMINA		23	100,1	<u>0,23</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)

Rysunek 21. Dostępność komunikacji

Źródło: opracowanie własne

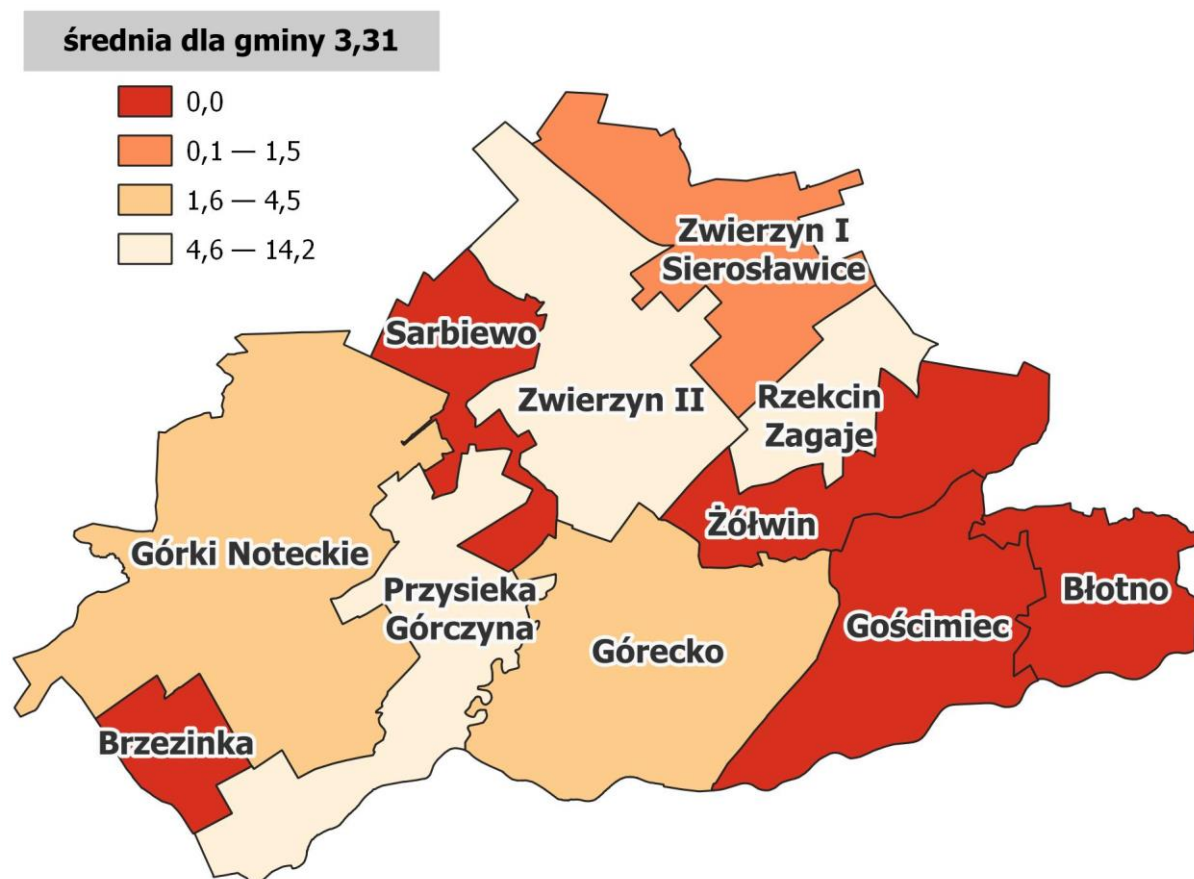
Kolejnym czynnikiem wpływającym na jakość życia w gminie, a także na jej atrakcyjność osiedleńczą, jest dostęp do placówek świadczących opiekę zdrowotną. Do analizy wykorzystano wskaźnik dostępności opieki zdrowotnej, w którym uwzględniono liczbę podmiotów świadczących usługi zdrowotne (sekcja Q, dział 86 PKD) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na terenie gminy Zwierzyn łącznie funkcjonuje 14 podmiotów świadczących usługi zdrowotne, a połowa z nich zlokalizowana jest w siedzibie gminy – we wsi Zwierzyn. Jednostką, w której odnotowano najwyższy poziom dostępności jest Rzekcin – Zagaje (14,2). To dużo wyższy wynik niż wartość, którą uzyskała gmina (3,3). Warto zwrócić uwagę, że aż pięć obszarów porównawczych nie ma żadnego punktu opieki zdrowotnej.

Tabela 23. Dostępność do opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba podmiotów opieki zdrowotnej wg PKD (86)	Liczba mieszkańców	<u>Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców</u>
1.	Błotno	0	119	<u>0,0</u>
2.	Brzezinka	0	86	<u>0,0</u>
3.	Gościmiec	0	441	<u>0,0</u>
4.	Górecko	1	398	<u>2,5</u>
5.	Górki Noteckie	3	953	<u>3,1</u>
6.	Przysieka - Górczyna	1	170	<u>5,9</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	2	141	<u>14,2</u>
8.	Sarbiewo	0	270	<u>0,0</u>
9.	Zwierzyn I	1	666	<u>1,5</u>
10.	Zwierzyn II	6	789	<u>7,6</u>
11.	Żółwin	0	195	<u>0,0</u>
GMINA		14	4 228	<u>3,3</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKD

Rysunek 22. Dostępność do opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Ostatnia zmienna analizowana w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej dotyczy powierzchni biologicznie czynnej. Powierzchnie biologicznie czynne są terenami niezbudowanymi (m.in. są to łąki, pola orne, zakrzewienia itp.) oraz niezajętymi innym sposobem użytkowania. Tak jak tereny rekreacyjne, mają one duży wpływ na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność gminy pod względem osiedleńczym i wypoczynkowo-rekreacyjnym. Dodatkowo duże udziały powierzchni biologicznych mają pozytywne oddziaływanie na środowisko naturalne, w tym jakość powietrza.

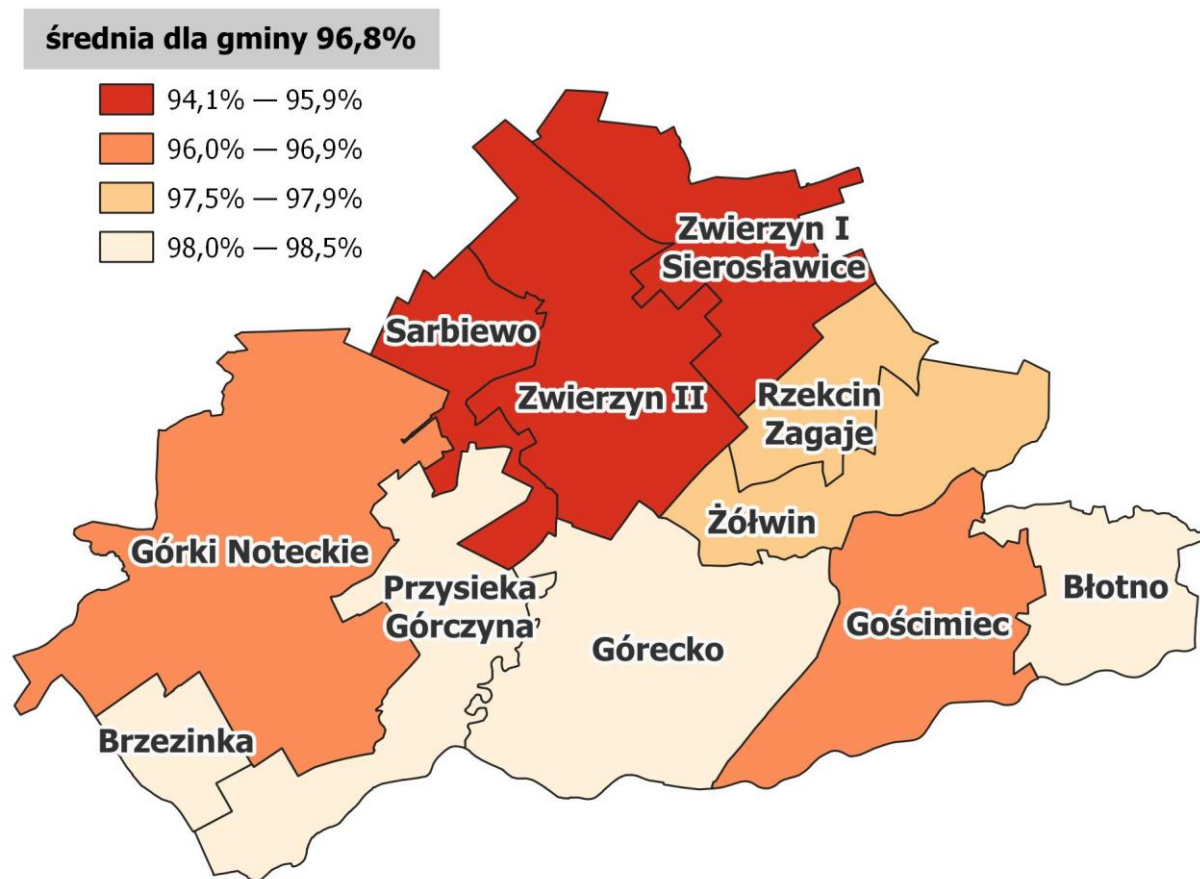
Tabela 24. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem

Nr	Nazwa obszaru	Tereny biologicznie czynne [m ²]	Powierzchnia [m ²]	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem
1.	Błotno	5 363 848	5 462 026	<u>98,2%</u>
2.	Brzezinka	2 686 833	2 739 157	<u>98,1%</u>
3.	Gościmiec	9 560 981	9 958 483	<u>96,0%</u>
4.	Górecko	13 892 136	14 170 847	<u>98,0%</u>
5.	Górki Noteckie	20 342 042	21 040 038	<u>96,7%</u>
6.	Przysieka - Górczyna	9 724 600	9 872 380	<u>98,5%</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	3 984 038	4 086 289	<u>97,5%</u>
8.	Sarbiewo	4 644 207	4 889 258	<u>95,0%</u>
9.	Zwierzyn I	8 297 841	8 817 545	<u>94,1%</u>
10.	Zwierzyn II	11 552 119	12 063 117	<u>95,8%</u>
11.	Żółwin	6 865 048	7 033 983	<u>97,6%</u>
GMINA		96 913 693	100 133 123	<u>96,8%</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

W przypadku gminy Zwierzyn 96,8% jej powierzchni to tereny biologicznie czynne. Sytuacja dla wszystkich obszarów jest wyjątkowo korzystna, gdyż wskaźnik przyjął wartość większą od 90%, a średni wynik to 96,9%. Różnica pomiędzy najniższą (Zwierzyn I) i najwyższą (Przysieka – Górczyna) wartością zmiennej to tylko 4,4 punktów procentowych.

Rysunek 23. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki techniczne

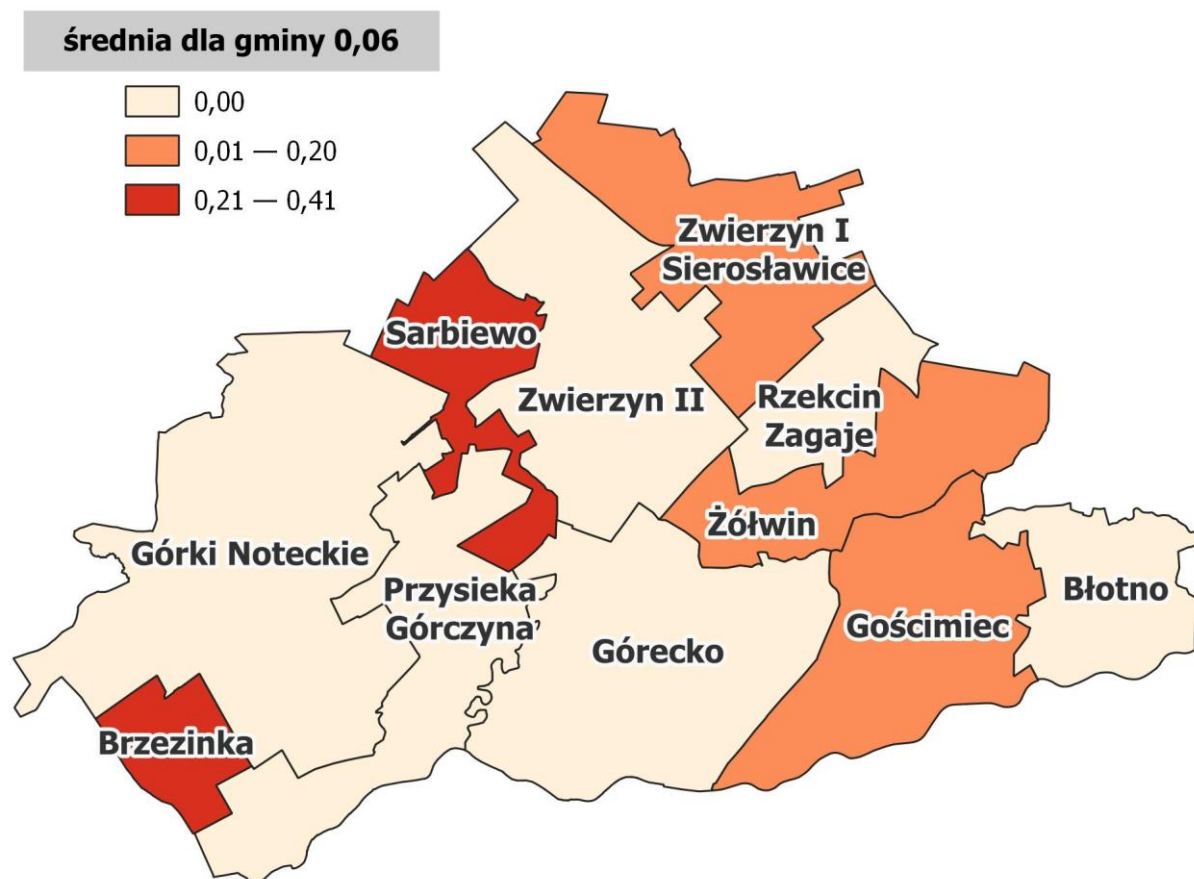
W ostatniej sferze skupiono się na pozostałych, kluczowych zmiennych, takich jak stan techniczny zabytków oraz obiektów użyteczności publicznej.

Na początek przeanalizowano stan 6 zabytków zlokalizowanych na terenie gminy Zwierzyn. Wskaźnik ich liczby w przeliczeniu na km² powierzchni gminy wynosi 0,06. Wartość zmiennej wyższą od wartości dla gminy odnotowano dla pięciu jednostek, a wartość zerową dla sześciu. Należy zwrócić uwagę, że w obszarach, na których zlokalizowane są obiekty o znaczeniu zabytkowym zachodzi konieczność ich ochrony oraz konserwacji, a w związku z tym większe potrzeby i nakłady finansowe.

Tabela 25. Liczba zabytków na km²

Nr	Nazwa obszaru	Powierzchnia [km ²]	Liczba zabytków	<u>Liczba zabytków na km²</u>
1.	Błotno	5,5	0	<u>0,00</u>
2.	Brzezinka	2,7	1	<u>0,37</u>
3.	Gościmiec	10,0	1	<u>0,10</u>
4.	Górecko	14,2	0	<u>0,00</u>
5.	Górki Noteckie	21,0	0	<u>0,00</u>
6.	Przysieka - Górczyna	9,9	0	<u>0,00</u>
7.	Rzekcin - Zagaje	4,1	0	<u>0,00</u>
8.	Sarbiewo	4,9	2	<u>0,41</u>
9.	Zwierzyn I	8,8	1	<u>0,11</u>
10.	Zwierzyn II	12,1	0	<u>0,00</u>
11.	Żółwin	7,0	1	<u>0,14</u>
GMINA		100,1	6	<u>0,06</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT

Rysunek 24. Liczba zabytków na km²

Źródło: opracowanie własne

W analizie sfery technicznej zbadano także funkcjonalne rozwiązania, które umożliwiają efektywne korzystanie z obiektów użyteczności publicznej. Mowa o potrzebie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej oraz dostosowaniu tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych.

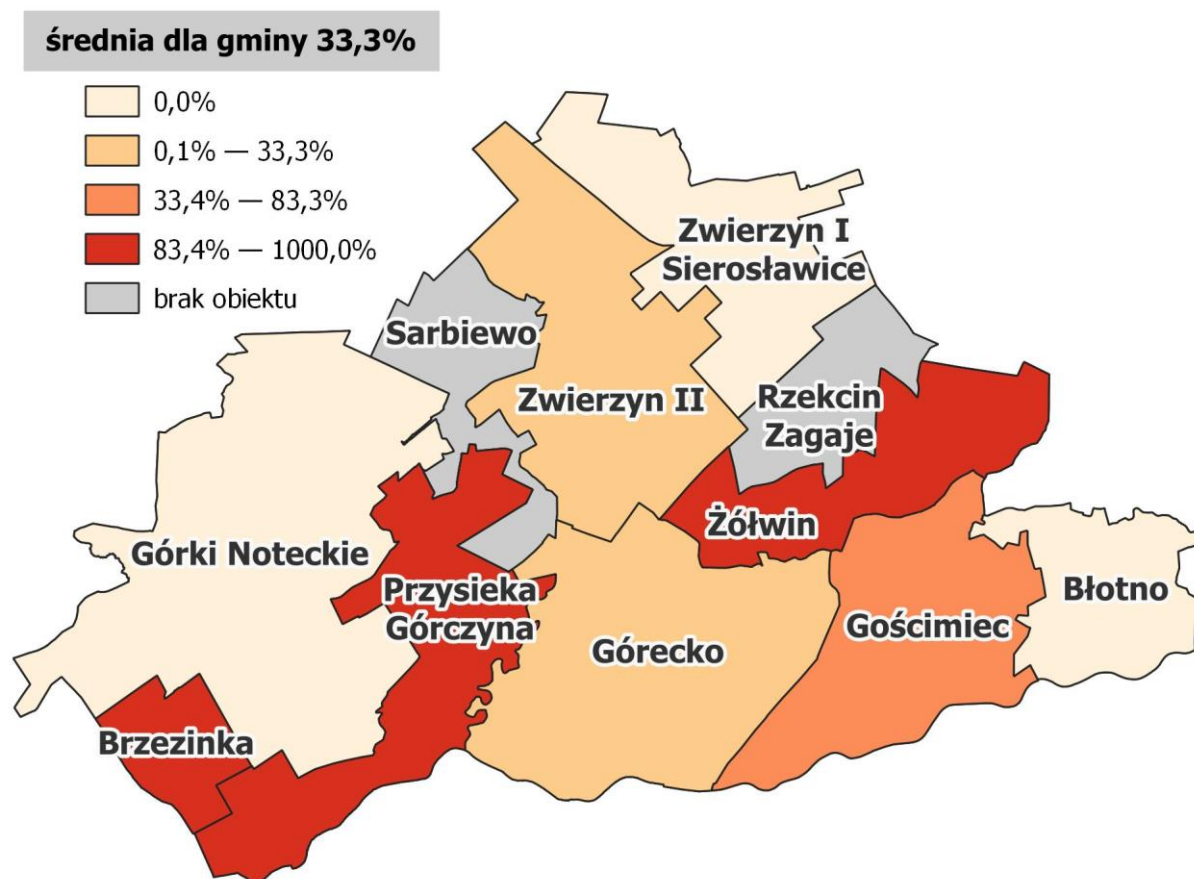
Tabela 26. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji

Nr	Nazwa obszaru	Liczba obiektów użyteczności publicznej ogółem	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji
1.	Błotno	1	0	0,0%
2.	Brzezinka	1	1	100,0%
3.	Gościmiec	3	2	66,7%
4.	Górecko	3	1	33,3%
5.	Górki Noteckie	3	0	0,0%
6.	Przysieka - Górczyna	1	1	100,0%
7.	Rzekcin - Zagaje	0	0	—
8.	Sarbiewo	0	0	—
9.	Zwierzyn I	5	0	0,0%
10.	Zwierzyn II	3	1	33,3%
11.	Żółwin	1	1	100,0%
	GMINA	21	7	33,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Na terenie gminy znajduje się 21 obiektów o charakterze publicznym, spośród których 7 wymaga przeprowadzenia termomodernizacji, co stanowi 33,3% ogółu budynków o tym przeznaczeniu. Sytuacja przedstawia się najgorzej w trzech obszarach (Brzezinka, Przysieka - Górczyna, Żółwin), gdzie 100,0% obiektów wymaga poprawy i zwiększenia efektywności energetycznej. Należy zwrócić uwagę, że w jednostkach Rzekcin – Zagaje oraz Sarbiewo nie występuje żaden obiekt o charakterze publicznym. Natomiast najkorzystniej wypadają obszary Błotno, Górki Noteckie oraz Zwierzyn I, gdzie dokonano już termomodernizacji.

Rysunek 25. Udział obiektów wymagających termomodernizacji

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę zapisy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami⁷ analizie poddano wskaźnik odnoszący się do obiektów publicznych w zakresie ich dostosowania do tej grupy osób.

⁷ ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2240)

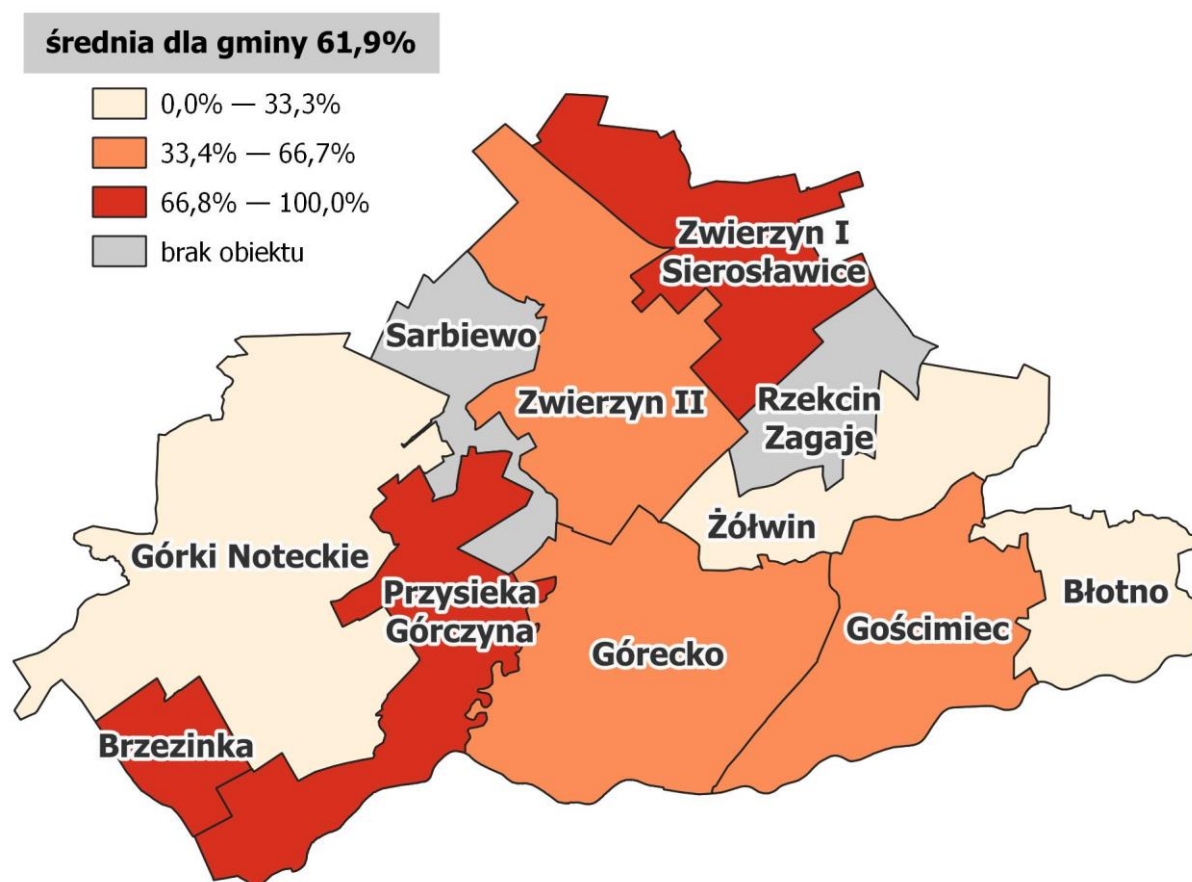
Tabela 27. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami

Nr	Nazwa obszaru	Liczba obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
1.	Błotno	1	0	0,0%
2.	Brzezinka	1	1	100,0%
3.	Gościmiec	3	2	66,7%
4.	Górecko	3	2	66,7%
5.	Górki Noteckie	3	1	33,3%
6.	Przysieka - Górczyna	1	1	100,0%
7.	Rzekcin - Zagaje	0	0	—
8.	Sarbiewo	0	0	—
9.	Zwierzyn I	5	4	80,0%
10.	Zwierzyn II	3	2	66,7%
11.	Żółwin	1	0	0,0%
GMINA		21	13	61,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

W gminie Zwierzyn znajduje się 21 obiektów świadczących usługi publiczne, z czego 13 z nich wymaga przekształceń pod kątem usunięcia barier architektonicznych i funkcjonalnego przystosowania do osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych. Udział tych budynków stanowi 61,9% wszystkich obiektów publicznych w gminie. Największe potrzeby związane z dostosowaniem budynków zdiagnozowano w obszarach Brzezinka oraz Przysieka – Górczyna. Wspomnieć należy również o jednostce Zwierzyn I, gdzie jest ich zlokalizowana największa liczba (4 obiekty). Pozytywie wyróżniają się obszary Błotno oraz Żółwin, gdzie budynki zostały już w tym zakresie przystosowane.

Rysunek 26. Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami

Źródło: opracowanie własne

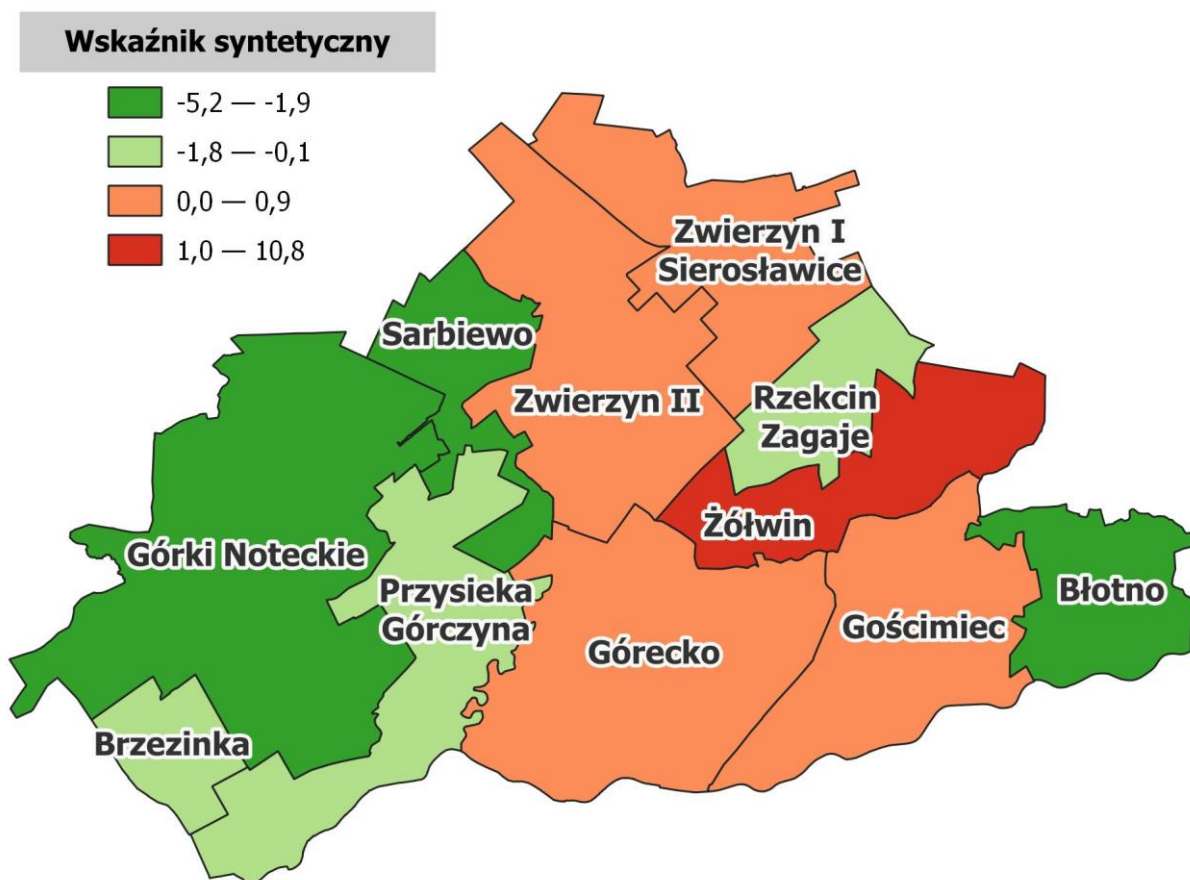
4. Podsumowanie

Przeprowadzona w ramach niniejszej diagnozy delimitacyjnej analiza wskaźników (zmiennych) miała na celu wyodrębnienie obszaru zdegradowanego. Obszar ten wyróżnia się koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z czterech sfer pozaspołecznych (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Ich skalę oraz stopień przedstawiają umieszczone w dokumencie rysunki z obszarami porównawczymi oraz tabele zmiennych. Wszystkie poddane analizie dane pochodziły ze sprawdzonych źródeł oraz ogólnodostępnych, rzetelnych opracowań oraz raportów. Zakres danych dla sfery społecznej jest najobszerniejszy ze względu na zapisy ustawy o rewitalizacji, która charakteryzuje tę sferę jako najistotniejszą.

Poszczególne etapy wyznaczania wskaźnika syntetycznego:

1. Normalizacja poszczególnych zjawisk kryzysowych – czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe;
2. Określenie charakteru wskaźnika (czy dany wskaźnik jest stymulantą czy destymulantą) oraz przekształcenie wartości wskaźników cząstkowych;
3. Wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego będącego sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 27. Wskaźnik syntetyczny degradacji w obszarze społecznym

Źródło: opracowanie własne

Poniższe tabele zbiorcze przedstawiają bilans wszystkich wskaźników.

Tabela 28. Podsumowanie analizy obszarów – sfera społeczna – wartości wskaźników

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Czytelniczy bibliotek na 1000 mieszkańców
1.	Błotno	0,0	-33,6	46,9%	8,4	8,40	0,0	100,8	0,0	16,8	8,4	25,2
2.	Brzezinka	-34,9	11,6	68,6%	23,3	0,00	0,0	58,1	0,0	11,6	0,0	162,8
3.	Gościmiec	-13,6	15,9	61,5%	18,1	2,27	0,0	161,0	54,4	15,9	2,3	22,7
4.	Górecko	2,5	37,7	70,1%	22,6	7,54	0,0	175,9	133,2	15,1	7,5	80,4
5.	Górki Noteckie	-13,6	0,0	55,7%	15,7	4,20	3,1	98,6	81,8	18,9	3,1	241,3
6.	Przysieka - Górczyna	-5,9	23,5	59,3%	5,9	0,00	5,9	164,7	70,6	23,5	0,0	141,2
7.	Rzekcin - Zagaje	-7,1	14,2	64,0%	35,5	0,00	0,0	70,9	0,0	7,1	0,0	113,5
8.	Sarbiewo	7,4	3,7	64,1%	11,1	7,41	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	140,7
9.	Zwierzyn I Sierosławice	-9,0	24,0	62,2%	24,0	9,01	12,0	109,6	51,1	12,0	6,0	157,7
10.	Zwierzyn II	-8,9	30,4	63,6%	34,2	11,41	3,8	143,2	41,8	12,7	6,3	181,2
11.	Żółwin	0,0	-20,5	56,0%	25,6	5,13	10,3	261,5	194,9	46,2	0,0	46,2
	GMINA	-8,0	14,7	61,0%	21,8	6,39	4,0	124,6	64,3	15,6	4,0	147,6

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29. Podsumowanie analizy obszarów – sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik degradacji
1.	Błotno	-0,67	2,02	-2,18	-1,24	0,83	-0,72	-0,31	-0,92	0,04	-1,57	1,36	-3,4
2.	Brzezinka	2,43	-0,09	1,16	0,29	-1,24	-0,72	-0,92	-0,92	-0,40	0,90	-0,63	-0,1
3.	Gościmiec	0,54	-0,29	0,07	-0,23	-0,68	-0,72	0,55	-0,04	-0,04	0,23	1,39	0,8
4.	Górecko	-0,89	-1,31	1,38	0,23	0,62	-0,72	0,77	1,22	-0,11	-1,32	0,56	0,4
5.	Górki Noteckie	0,54	0,45	-0,83	-0,48	-0,21	-0,01	-0,34	0,40	0,22	-0,02	-1,76	-2,0
6.	Przysieka - Górczyna	-0,15	-0,64	-0,28	-1,50	-1,24	0,61	0,61	0,22	0,62	0,90	-0,31	-1,2
7.	Rzekcin - Zagaje	-0,04	-0,21	0,44	1,55	-1,24	-0,72	-0,73	-0,92	-0,79	0,90	0,08	-1,7
8.	Sarbiewo	-1,33	0,28	0,46	-0,96	0,59	-0,72	-1,75	-0,92	-1,40	0,90	-0,31	-5,2
9.	Zwierzyn I Sierosławice	0,13	-0,67	0,17	0,37	0,98	1,99	-0,18	-0,10	-0,37	-0,87	-0,55	0,9
10.	Zwierzyn II	0,12	-0,97	0,39	1,43	1,57	0,14	0,30	-0,24	-0,31	-0,96	-0,89	0,6
11.	Żółwin	-0,67	1,41	-0,78	0,54	0,02	1,59	1,99	2,21	2,56	0,90	1,06	10,8
GMINA		0,04	-0,23	-0,01	0,14	0,33	0,19	0,03	0,12	-0,06	-0,28	-0,41	—

Źródło: opracowanie własne

Powyższe zestawienie prezentuje syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej. W pierwszej kolejności policzono średnie, a następnie uzyskane wartości poddano normalizacji. W ten sposób uzyskano porównywalny, syntetyczny wskaźnik degradacji.

Tabela 30. Podsumowanie analizy obszarów – sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników, część 1

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Ilość wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Średnie roczne stężenie PM2.5 [2022 rok]	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność punktów usług publicznych
1.	Błotno	25,2	0,00	546,9	0,0%	9,5	70,3%	8,4
2.	Brzezinka	23,3	0,00	167,7	0,0%	9,7	52,2%	11,6
3.	Gościmiec	34,0	2,27	341,4	10,9%	10,0	64,7%	2,3
4.	Górecko	37,7	5,03	530,0	0,0%	9,7	73,3%	2,5
5.	Górki Noteckie	46,2	0,00	161,2	3,9%	9,5	90,1%	2,1
6.	Przysieka - Górczyna	64,7	0,00	574,0	0,0%	9,5	90,0%	5,9
7.	Rzekcin - Zagaje	63,8	7,09	149,0	14,3%	9,6	75,9%	0,0
8.	Sarbiewo	92,6	0,00	122,1	9,5%	9,8	71,4%	0,0
9.	Zwierzyn I Sierostawice	123,1	6,01	86,5	55,4%	10,4	87,9%	7,5
10.	Zwierzyn II	59,6	2,53	109,6	16,3%	10,1	88,4%	1,3
11.	Żółwin	20,5	5,13	200,1	14,0%	9,9	78,5%	5,1
GMINA		60,8	2,60	219,8	15,5%	9,8	80,5%	3,3

Źródło: opracowanie własne

Tabela 31. Podsumowanie analizy obszarów – sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników, część 2

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Dostępność komunikacyjna	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków na km ²	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
1.	Błotno	0,37	0,00	0,00	98,2%	0,00	0,0%	0,0%
2.	Brzezinka	0,37	0,00	0,00	98,1%	0,37	100,0%	100,0%
3.	Gościmiec	0,10	0,50	0,00	96,0%	0,10	66,7%	66,7%
4.	Górecko	0,07	0,21	2,51	98,0%	0,00	33,3%	66,7%
5.	Górki Noteckie	0,14	0,05	3,15	96,7%	0,00	0,0%	33,3%
6.	Przysieka - Górczyna	0,00	0,00	5,88	98,5%	0,00	100,0%	100,0%
7.	Rzekcin - Zagaje	0,00	0,73	14,18	97,5%	0,00	—	—
8.	Sarbiewo	0,20	0,41	0,00	95,0%	0,41	—	—
9.	Zwierzyn I Sierosławice	0,34	0,45	1,50	94,1%	0,11	0,0%	80,0%
10.	Zwierzyn II	0,08	0,17	7,60	95,8%	0,00	33,3%	66,7%
11.	Żółwin	0,28	0,43	0,00	97,6%	0,14	100,0%	0,0%
GMINA		0,15	0,23	3,31	96,8%	0,06	33,3%	61,9%

Źródło: opracowanie własne

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Celem procesu rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego poprzez kompleksowe działania, które obejmują przede wszystkim kwestie społeczne, ale również gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Ponadto rewitalizacja zakłada wykorzystanie potencjałów oraz uwarunkowań, którymi charakteryzuje się dana jednostka. Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego następuje poprzez realizację zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni oraz gospodarki.

Właściwe zdefiniowanie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji jest kluczowe dla konsekwentnej realizacji działań rewitalizacyjnych. W tym celu przeprowadzono kompleksową diagnozę i analizę w każdej z pięciu ww. sfer.

Zgodnie z art. 9. ust. 1. ustawy o rewitalizacji: *„Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:*

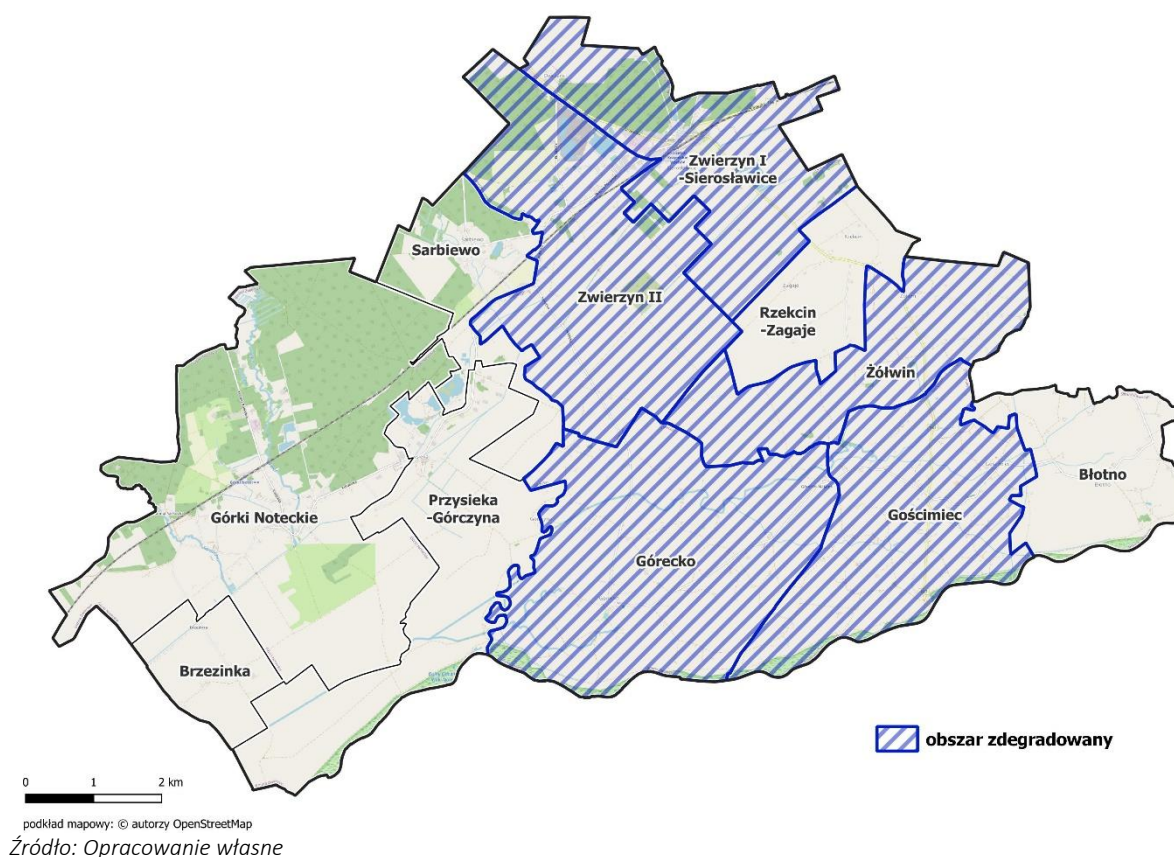
- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub*
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub*
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności,*

ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”.

W przypadku gminy Zwierzyn natężenie negatywnych zjawisk społecznych odnotowano w 5 obszarach, które wskazano jako **obszar zdegradowany**: podobszar Gościmiec; podobszar Górecko; podobszar Zwierzyn I Sierosławice; podobszar Zwierzyn II oraz podobszar Żółwin.

Łącznie obszar zdegradowany zajmuje powierzchnię 52,04 km² (52,0% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkały przez 2 489 osób (58,9% mieszkańców gminy).

Rysunek 28. Obszar zdegradowany w gminie Zwierzyn

Zgodnie z zapisami ustawy przeanalizowana została skala występujących zjawisk negatywnych o charakterze społecznym oraz pozaspołecznym na terenie wyznaczonego obszaru zdegradowanego. Poniższa lista przedstawia zaobserwowane niekorzystne sytuacje oraz problemy z podziałem na sfery:

- a) społeczną – ujemny przyrost naturalny, wysokie obciążenie demograficzne, wysoka liczba klientów pomocy społecznej (w tym wysoka liczba udzielonych świadczeń stałych), niski poziom aktywności społecznej (niska liczba organizacji pozarządowych);
- b) gospodarczą – umiarkowana liczba podmiotów gospodarczych;

- c) środowiskową – niebezpieczna ilość wyrobów azbestowych oraz wysoki procent udziału gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe (negatywny wpływ na jakość powietrza i stan zdrowia mieszkańców);
- d) przestrzenno-funkcjonalną – mała ilość terenów rekreacyjnych, zagrożenie wykluczeniem transportowym i niska dostępność komunikacyjna, niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej;
- e) techniczną – wysoka liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji lub dostosowania do osób ze specjalnymi potrzebami.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, która posłużyła wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w gminie Zwierzyn.

Tabela 32. Obszary porównawcze – podsumowanie występowania problemów społecznych i pozaspołecznych

Obszar porównawczy		Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej	Liczba problemów występujących w sferach pozaspołecznych
Obszar 3	Gościmiec	0,8	11/14
Obszar 4	Górecko	0,4	7/14
Obszar 9	Zwierzyn I Sierosławice	0,9	7/14
Obszar 10	Zwierzyn II	0,6	10/14
Obszar 11	Żółwin	10,8	5/14

Źródło: opracowanie własne

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji uwzględniono zapisy art. 10 pkt. 2 ustawy o rewitalizacji: „Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic”. Ponadto z OR usunięto tereny niezabudowane oraz te o charakterze rolnym, skupiono się natomiast na obszarach zamieszkałych i zurbanizowanych.

W obrębie obszaru rewitalizacji wydzielono trzy podobszary:

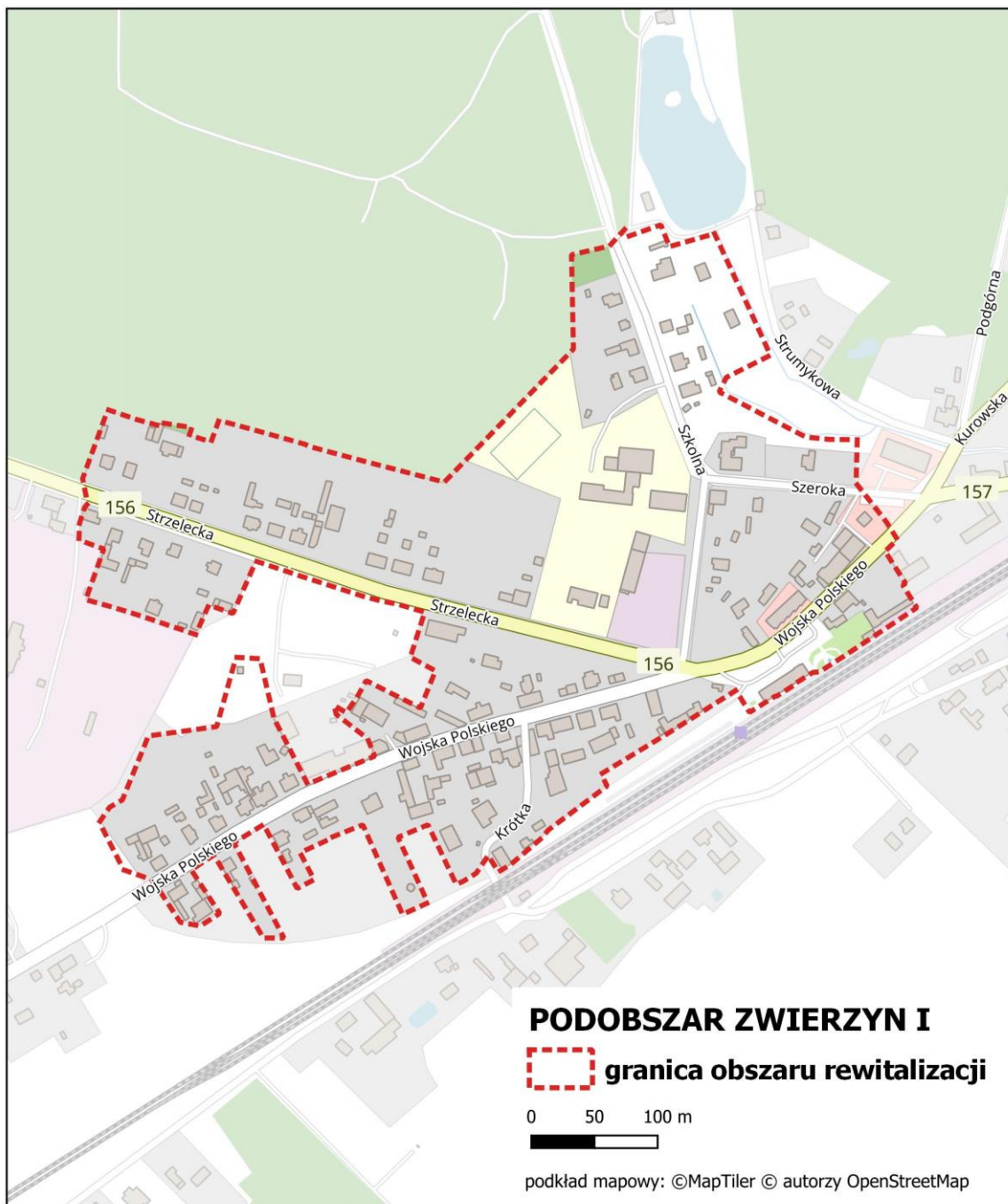
Rysunek 29. Podobszar rewitalizacji Górecko

Źródło: Opracowanie własne

– **Podobszar rewitalizacji Górecko** o powierzchni 0,09 km² stanowi 0,1% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 47 osób, co stanowi 1,1% populacji gminy. Teren rewitalizacji obejmuje centrum wsi z boiskiem sportowym (należącym do Klubu Sportowego „NOTEĆ” Górecko) oraz zabytkowym kościołem rzymskokatolicki z 1789.

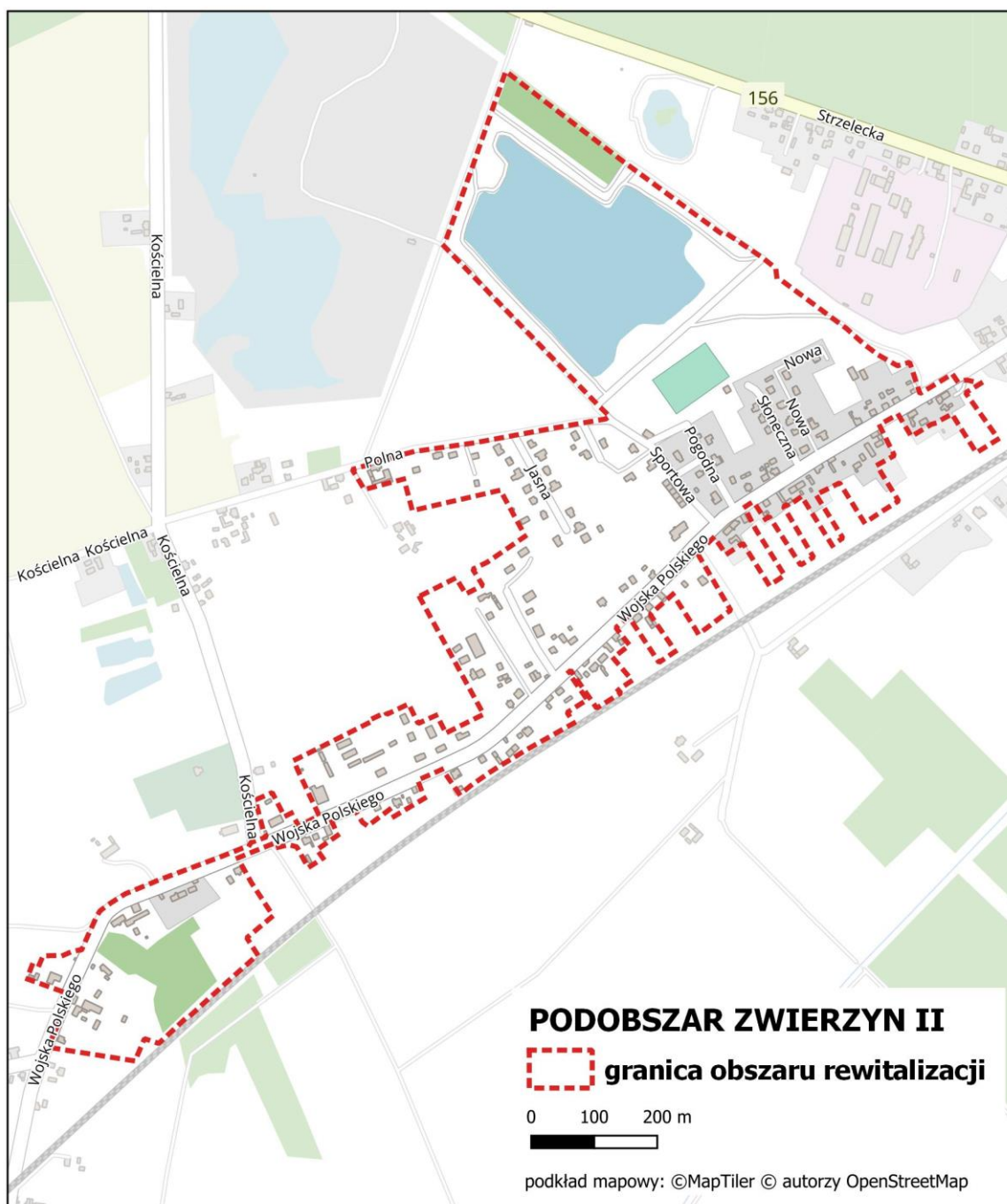
Rysunek 30. Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I

Źródło: Opracowanie własne

– Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I o powierzchni 0,18 km² stanowi 0,2% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 309 osób, co stanowi 7,3% populacji gminy. Obszar obejmuje centrum wsi oraz ważne punkty takie jak: usługi (w tym punkt pocztowy oraz bank), obiekty oświaty, dworzec kolejowy, posterunek policji, Gminny Ośrodek Kultury, Gminną Bibliotekę Publiczną oraz Ochotniczą Straż Pożarną.

Rysunek 31. Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II

Źródło: Opracowanie własne

– Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II o powierzchni 0,54 km² stanowi 0,5% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 420 osób, co stanowi 9,9% populacji gminy. Obszar obejmuje między innymi tereny rekreacyjne i sportowe, a także punkty usług (w tym opieki zdrowotne).

łącznie obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 0,81 km² (0,8% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkały przez 776 osób (18,4% mieszkańców gminy). Oznacza to, że wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagania zawarte w ustawie o rewitalizacji odnośnie do powierzchni oraz liczby ludności obszaru.

Tabela 33. Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

Obszar Zdegradowany	Powierzchnia [km ²]	Udział w powierzchni gminy	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Gościmiec	9,96	9,9%	441	10,4%
Górecko	14,17	14,2%	398	9,4%
Zwierzyn I Sierostawice	8,82	8,8%	666	15,8%
Zwierzyn II	12,06	12,0%	789	18,7%
Żółwin	7,03	7,0%	195	4,6%
OZ	52,04	52,0%	2 489	58,9%
Obszar Rewitalizacji	Powierzchnia [km ²]	Udział w powierzchni gminy	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Górecko	0,09	0,1	47	1,1%
Zwierzyn I Sierostawice	0,18	0,2	309	7,3%
Zwierzyn II	0,54	0,5	420	9,9%
OR	0,81	0,8	776	18,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Na wyznaczenie obszaru rewitalizacji w zawężonym kształcie miała wpływ ocena potencjału przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych oraz aktualny stan zagospodarowania terenu, który może mieć znaczenie dla realizacji potencjalnych przedsięwzięć. W wybranych częściach obszaru zdegradowanego obserwuje się szczególne natężenie problemów społecznych oraz współwystępujących z nimi problemów w sferze gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

6. Spis tabel i rysunków

6.1 Rysunki

Rysunek 1. Podział gminy na obszary porównawcze	8
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	14
Rysunek 3. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	15
Rysunek 4. Obciążenie demograficzne	17
Rysunek 4. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	19
Rysunek 5. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	21
Rysunek 7. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	23
Rysunek 8. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	25
Rysunek 9. Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	27
Rysunek 10. Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności 1000 mieszkańców	29
Rysunek 11. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	31
Rysunek 12. Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców	33
Rysunek 13. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	35
Rysunek 14. Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	37
Rysunek 15. Ilość wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca	39
Rysunek 16. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym [%]	41
Rysunek 17. Średnie roczne stężenie PM2.5	42
Rysunek 18. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kociołami na paliwo stałe [%]	44
Rysunek 19. Dostępność do punktów usług publicznych	46
Rysunek 20. Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	48
Rysunek 21. Dostępność komunikacji	50
Rysunek 23. Dostępność do opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	52
Rysunek 24. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	54
Rysunek 25. Liczba zabytków na km ²	56
Rysunek 26. Udział obiektów wymagających termomodernizacji	58
Rysunek 27. Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	60
Rysunek 29. Wskaźnik syntetyczny degradacji w obszarze społecznym	61
Rysunek 30. Obszar zdegradowany w gminie Zwierzyn	67
Rysunek 31. Podobszar rewitalizacji Górecko	69
Rysunek 32. Podobszar rewitalizacji Zwierzyn I	70
Rysunek 33. Podobszar rewitalizacji Zwierzyn II	71

6.2 Tabele

Tabela 1. Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji	7
Tabela 2. Katalog wskaźników - kryteria delimitacji.....	9
Tabela 3. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	13
Tabela 4. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	15
Tabela 5. Obciążenie demograficzne.....	16
Tabela 5. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	18
Tabela 6. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	20
Tabela 8. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	22
Tabela 9. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	24
Tabela 10. Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	26
Tabela 11. Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców	28
Tabela 12. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	30
Tabela 13. Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców	32
Tabela 14. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.....	34
Tabela 15. Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców.	36
Tabela 16. Ilość wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca].....	38
Tabela 17. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym [%].....	40
Tabela 18. Średnie roczne stężenie PM2.5.....	42
Tabela 19. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kociołami na paliwo stałe [%]	43
Tabela 20. Dostępność do punktów usług publicznych	45
Tabela 21. Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem.....	47
Tabela 22. Dostępność do komunikacji	49
Tabela 24. Dostępność do opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców.....	51
Tabela 25. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	53
Tabela 26. Liczba zabytków na km ²	55
Tabela 27. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	57
Tabela 28. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	59
Tabela 30. Podsumowanie analizy obszarów – sfera społeczna – wartości wskaźników.....	62
Tabela 31. Podsumowanie analizy obszarów – sfera społeczna – wartości zestandaryzowane.....	63
Tabela 32. Podsumowanie analizy obszarów – sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników, część 1.....	64
Tabela 33. Podsumowanie analizy obszarów – sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników, część 2.....	65
Tabela 34. Obszary porównawcze – podsumowanie występowania problemów społecznych i pozaspołecznych	68
Tabela 35. Zestawienie wskaźników obligatoryjnych	72